

Carta xinañu'u ni sa'a Pablo ma ja ni tetniñu de nuu ñayii ka iyo ñuu Corinto ma

Sukan ndákan-tnu'u ñaña'a Pablo ma ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Corinto ma

¹ Saña kúu Pablo tee ni ndakana ña'a Jesucristo ma, ja sukan kúu ini maa Su'si ma, te ni tetniñu ña'a ya, te ka iyo sa ji'in ñani o Sóstenes ya.

² Te ka tee sa tutu ya'a nuu ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a ja ka iyo ni ñuu Corinto a, ja já ni ka ndusiin ni nuu ja u'vi ma, vaa ka iyo ni ji'in Cristo Jesús ma, te ni ndakana ña'a ya ja jin ko kuu ni ñayii ñatuu na ja u'vi-ka jin ko sa'a. Te ka tee tna sa nuu ndaka ñayii ka ndakune'e Jesucristo iya tátnumi nuu o a ja ka iyo i ndeva'a-ni ñuu ma. Iya tátnumi nuu i ji'in nuu o a kúu ya.

³ Ka kuni sa ja Yuva o Su'si ma ji'in Jesucristo iya tátnumi nuu o a, na skuta'vi ña'a ya ja vii ja va'a, te jin koo mani ni.

Ndákuan-ta'vi Pablo ma nuu Su'si ma ja ni skuta'vi ya ja vii ja va'a nuu ñayii ni ka nduu sa'ya ya ma

⁴ Ndimaa ndákuan-ta'vi sa nuu Su'si ma ja jin kuu ni, vaa ja maa Cristo Jesús ma, te ni skuta'vi ña'a Su'si ma ja vii ja va'a.

⁵ Vaa ja maa ya te ni ka ndani'i ni ndaka ja va'a ma, na ko ka'an o ja ndaka tnu'u va'a ma, ji'in ndaka tnu'u ndichi ma,

⁶ Ji'in ndaka tnu'u va'a ni ka kaxtnu'u sa sukan ni ndo'o ni neni Cristo ma ja jin kuu o ma.

⁷ Te sa'a ni skuta'vi ña'a Su'si ma ndaka, sukan-va'a ñatuu nawa ko ka'ni-ka ña'a i, nani ka ndetu o ja ndenda Jesucristo iya tátnuni nuu o a.

⁸ Te maa ya chindee ña'a ja jin konukuiñi va'a ni nuu ya ma sukan-va'a ni-in ja u'vi jin konee jin kondiso ni onde kivi ndenda ya ma.

⁹ Vaa Su'si ma chi ja ká'an ya ma chi ûni sa'a ya, te maa ya kúu iya ni ndakana ña'a ja jin ketna'a ini ni ji'in Sa'ya ya Jesucristo iya tátnuni nuu o a.

Má jin sa'a siin tna'a o, vaa suni maa Cristo ma kúu iya ka kandija o a

¹⁰ Ja maa Jesucristo iya tátnuni nuu o a, te ja jikan-ta'vi sa nuu ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a kúu ja in-ni ja jin ko ka'an ndaka ni, te ñatuu koo jin ko sa'a siin tna'a ni, su'va inuu kuiti jin kani ini ni te inuu jin ketna'a ini ni.

¹¹ Ká'an sa sa'a nuu ndaka ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, vaa ni ka kaxtnu'u ñayii ka iyo ve'e Cloé ma nuu sa ja su'va su'va ka kuu ni te ka skiti ini tna'a ni.

¹² Chi vaa sa'a ka ka'an in jichi in jichi ni: “Saña chi ka sa'a sa sukan ni kaxtnu'u Pablo ma”, te “saña chi ka sa'a sa sukan ni kaxtnu'u Apolos ma”, te “saña chi ka sa'a sa sukan ni ka'an Cefas ma”, te “saña chi ka sa'a sa sukan ni ka'an Cristo ma.”

¹³ ¿Xi uu jichi Cristo ma kúu? ¿Xi saña ja kúu sa Pablo a, ni ndakaa sa nuu krusi ma ja jin kuu ni? ¿Xi ja nani maa sa ja kúu sa Pablo a ni ka jandute ni, ja jin ko ka'an ni sukan?

14 Ndákuan-ta'vi sa nuu Su'si ma ja ni-in ndijin ñatuu ni skuandute sa, nú masu ja tee kúu Crispo ma ji'in tee kúu Gayo ma-ni,

15 sukan-va'a ñatuu na nde ni ko ka'an ja ni jandute ni ja maa sa.

16 Suni ni skuandute sa ñayii ve'e tee nani Estéfanos ma, te ja ndaka-ka ñayii ma, ñatuu na'a sa nú ni skuandute sa in-ka i.

17 Vaa masu ni tetniñu ña'a Cristo ma ja skuandute sa ñayii ma chi ni tetniñu ña'a ya ja kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ya ma. Te masu tnu'u ndichi maa sa kúu ja kaxtnu'u sa a, vaa jin ko katanuu ña'a ñayii ma. Su'va ja kúni saña kúu ja jin kona'a ñayii ma sukan ni ndo'o ni neni Cristo ma nuu krusi ma ja jin ndani'i ta'vi i ma.

Jesucristo ma chi tnu'u ndichi Su'si ma ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma kúu ya

18 Kovaa ñayii ka skenaa maa i ma chi tnu'u ká'an sukan ni ji'i Cristo ma nuu krusi ma chi tnu'u neé tnu'u uun-ni kúu, ka jani ini i. Kovaa nuu yo'o ja ni ka kandija o sukan ni ji'i ya ma chi tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma kúu, te sa'a i ja jin ndani'i ta'vi o.

19 Vaa sa'a ndee nuu tnu'u Su'si ma:

Xnaa ri tnu'u ndichi nuu ñayii inundichi ma,
te xnaa ri tnu'u sa'a ja jáku'ni ini ñayii jani ini
ja jáku'ni ini i ma.

20 ¿Ndenu iyo ñayii ndichi ma? ¿Te ndenu iyo tee skua'a tutu ma te jini xeen de ma? ¿Te ndenu iyo ñayii ndanduku kuenda tnu'u ndichi tiempo ya'a? ¿Masu ni sa'a Su'si ma ja ni nduneé, ni nduku'u tnu'u ndichi iyo ñuu ñayivi a?

21 Vaa masu ni wa'a Su'si ma tnu'u ja ñayii jani ini ja ndichi xeen i iyo i ñuu ñayivi a, te kundee tnu'u ndichi jini i ma ja kuni i ja iyo Su'si ndija ma. Su'va ja ni jatna ini Su'si ma kúu ja jin koniniso'o ñayii ma tnu'u vii tnu'u va'a ya ma, te jin jaku'ni ini i naxe jin ndani'i ta'vi i ma, visi ka ká'an maa ñayii ñatuu ka kandija tnu'u Su'si ma ja tnu'u neé tnu'u ku'u-ni kúu ma.

22 Vaa ñayii judío a, ka jikan i seña nuu Su'si ma, sana jin kandija i ya ma. Te ñayii ñuu griego a, ka ndanduku i tnu'u ndichi ma, te ka jani ini i ja sukan, te jin ndani'i i Su'si ma.

23 Kovaa saña chi ka kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Cristo ma iya ni ka skuíta kaa i nuu krusi ma. Kovaa nuu ñayii judío ma chi in ja xtna'a ña'a kúu ja ka kaxtnu'u sa sukan ma, te nuu ñayii masu judío ka kuu i ma chi tnu'u neé tnu'u ku'u kúu tnu'u ka kaxtnu'u sa a, ka ka'an i.

24 Kovaa nuu ñayii ka kuu judío ma ji'in griego ma ja ni ndakana ya i te ni ka nduu i sa'ya Su'si ma chi tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma kúu Cristo ma, ji'in tnu'u ndichi Su'si ma kúu ya nuu i, ka ka'an i.

25 Vaa tnu'u Su'si ma ja ka jani ini ñayii ma ja masu nde jiniñu'u ma, su'va tnu'u ndichi-ka ka kuu i sana tnu'u ndichi ñayii ñuu ñayivi a. Te tna'a ja sa'a Su'si ma ja ka jani ini ñayii ma ja masu na tnu'u ndee tnu'u ndatnu i ma, kovaa iyo-ka tnu'u ndee tnu'u ndatnu i sana ja ka sa'a maa ñayii ma.

26 Ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o ma, jin ndasa'a maa ni kuenda, ja masu kua'a ni ni ka yo kuu ñayii ndichi ma, te ni masu kua'a ni ni ka yo kuu ñayii ka tatnuni-ka, te ni masu kua'a ni ni ka yo kuu ñayii ka kuu xiku-ka ma ne'un ñayii ñuu

ñayivi a, nuu ni ndakana ña'a ya ma.

²⁷ Su'va ñayii ka jani ini ñayii ñuu ñayivi a ja masu ka jaku'ni ini i ma, ka kuu ñayii ni ndakaji Su'si ma, sukan-va'a sa'a ya ja jin ndakukan-nuu ñayii ka jani ini ja inundichi-ka i ma. Te ñayii ñatuu ka iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu i ma ni ndakaji Su'si ma, sukan-va'a sa'a ya ja jin ndakukan-nuu ñayii ka jani ini ja ka iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu i ma.

²⁸ Te ñayii ka saxiko ña'a ñayii ñuu ñayivi a, ñayii yukan ni ndakaji Su'si ma, te ñayii masu kuu-ka ka ka'an ñayii ñuu ñayivi a ni ndakaji tna ya, sukan-va'a jin kendoo nda'vi maa ñayii ka jani ini ja maa i ka kuu-ka ma,

²⁹ sukan-va'a ñatuu na in ko ka'an ja maa i kúu-ka nuu Su'si ma.

³⁰ Vaa ja maa Su'si ma, te ka iyo o ji'in Cristo Jesús ma. Te ja maa Cristo Jesús ma, te ni ka nduu o ñayii ndichi, te ja maa ya, te ni ka nduu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa, te ñatuu na ja u'vi-ka jin ko sa'a o nuu Su'si a, vaa ni ndatava ña'a ya nuu ja u'vi ma.

³¹ Te ja sukan ndaka chíndee ña'a ya ma, te jin ko kuu o sukan ndee nuu tutu Su'si ma: “Nú na in kúni ja kani ini i ja maa i kúu-ka, su'va Su'si ma na ndachiñu'u i vaa maa ya kúu iya sa'a ndaka.”

2

Pablo ma chi nanimaa tnu'u ja ni ndakaa Jesu-cristo ma te ni ji'i ya nuu krusi ma kúu tnu'u ni kaxtnu'u de ma

¹ Chukan kúu ja ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si ma, nuu ni jaan sa ni jan kaxtnu'u sa tnu'u Su'si a, masu ni ka'an sa tnu'u yii tnu'u ndichi nuu ni ma.

² Ũni ni ñu'u ini sa ja masu ka'an sa in-ka tnu'u, nú masu ja nanimaa tnu'u sukan ni ndakaa Jesucristo ma nuu krusi ma ndaka'an sa nuu ni, sukan-va'a jin kuni tna ni.

³ Ñatuu na tnu'u ndee tnu'u ndatnu maa sa, nuu ni iyo sa ne'un ni ma, su'va ni'i ndeyu sa ja yu'u sa ma.

⁴ Te ni a tnu'u ni yo kaxtnu'u sa ma, masu nde ni yo ka'an sa tnu'u vii tnu'u luu ni a tnu'u ndichi ka ka'an ñayii ñuu ñayivi a, sukan-va'a jin kandija ni ma. Su'va nani yikuu sa ká'an sa ma, te maa tnu'u ndee tnu'u ndatnu Xtumani Ndios ma ni sa'a ja ni ka kandija ni ma,

⁵ sukan-va'a jin ndasa'a maa ni kuenda ja masu kuechi tnu'u ndichi ka ka'an ñayii ma te ni ka kandija ni tnu'u Su'si ma, chi ña'a, vaa ja maa tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma te ni ka kandija ni tnu'u maa ya ma.

Xtumani Ndios ma kúu iya káxtnu'u tnu'u ndichi Su'si ma nuu o

⁶ Kovaa ka ka'an sa tnu'u ndichi maa Su'si ma nuu tna'a o ñayii ni ka tekuka ini i nuu maa Su'si ma, te tnu'u ndichi ya'a, masu tnu'u ndichi ja ka ka'an ñayii tiempu ya'a kúu, ni a tnu'u ndichi tee ka tatnuni-ka tiempu ya'a kúu, vaa tnu'u ndichi ka ka'an ñayii maa-ni chi ka naa i.

⁷ Kovaa ja ka ka'an sa a chi tnu'u ndichi maa Su'si ma kúu, te masu ka jini ñayii ma, vaa tnu'u ndichi ya'a chi ni iyo yu'u i. Kovaa sa'a jâ ni jani ini maa Su'si ma onde xi'na-ka ma ja jin kuu o, te jin koo jayiñu'u o.

⁸ Te ndaka tnu'u ndichi ya'a, ni-in tee ka tatnuni-ka tiempu ya'a, ñatuu ni ka jaku'ni ini de. Vaa

nute ni ka jaku'ni ini de ma chi masu jin skuita kaa de iya iyo jayiñu'u ma nuu krusi ma, ja kúu ya Iya Tátnuni ma.

⁹ Kovaa ni yo kuu sa'a, sukan-va'a ko kuu sukan ndee nuu tutu Su'si ma ja ká'an sa'a ma:

Tna'a ja masu ni ka jini ni-in ñayii ma ni a jin kuniso'o i ma ni a jin jaku'ni ini ini anua i ma,

tna'a cha'a kúu ja ni satu'va Su'si ma ja jin kuu o ja ka kutoo o ya ma.

¹⁰ Kovaa ja maa Xtumani Ndios ma, te ni kaxtnu'u Su'si ma nuu o. Vaa Xtumani Ndios ma kúu iya jini va'a jini vii ndaka ja jani ini Su'si ma.

¹¹ Vaa sukan ka kuu tna o, vaa ni-in ñayii ma ñatuu jini i nawa jani ini in-ka ñayii ma, nú masu ja maa-ni ini anua ñayii ma jini nawa jani ini i ma. Te suni sukan kúu ja ñatuu na in jini nawa jani ini Su'si ma, nú masu ja maa in-ni Xtumani Ndios ma jini.

¹² Te yo'o, ñatuu ka jan-ta'vi o sukan ka jani ini ñayii ñuu ñayivi ya'a, chi su'va maa Su'si ma ni skuta'vi ña'a Xtumani maa ya ma, sukan-va'a sa'a ya ja jin jaku'ni ini o ndaka ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma.

¹³ Te ora ka ka'an o tnu'u vii tnu'u va'a maa Su'si ma chi masu tnu'u ndichi ka kaxtnu'u ñayii ñuu ñayivi a kúu ja ka ka'an o a, su'va ka ka'an o sukan káxtnu'u maa Xtumani Ndios ma, te ka kaxtnu'u o, te ndaka cha'a chi yika-ni ja ñayii ka iyo ji'in Xtumani Ndios ma ka jaku'ni ini.

¹⁴ Kovaa ñayii ñatuu ka iyo ji'in Xtumani Ndios ma, masu ka jakun-tnuni ini i sukan ká'an Xtumani Ndios ma, vaa tnu'u neé tnu'u ku'u kúu, ka jani ini i, te ñatuu ka jaku'ni ini i, vaa tnu'u ká'an Xtumani

Ndios ma chi ja maa ya ma, sana kuu jin ndasa'a o kuenda ma.

¹⁵ Chukan kúu ja ñayii ka iyo ji'in Xtumani Ndios ma chi kuu jin ndasa'a i kuenda ndaka naxe ka iyo ndaka ja ka iyo ñuu ñayivi a, kovaa maa i, masu na in ndaka'an naxe kúu i.

¹⁶ Vaa: “¿Na in ni jini naxe jani ini Iya Tátununi ma? ¿Na in ni kaxtnu'u nuu ya naxe sa'a naxe kúu ya?” Kovaa yo'o chi ka neva'a o janitnuni maa Cristo ma, te chukan kúu ja ka ndása'a o kuenda.

3

Pablo ma ji'in Apolos ma, tee ka jinukuechi nuu Su'si ma ka kuu de

¹ Chukan kúu ja ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, masu ni kuu ka'an sa tnu'u yii-ka ja ká'an tnu'u Su'si o a, sukan iyo ja ka'an o nuu ñayii já ni ka tekuka ini i nuu Su'si ma, su'va ni ka'an sa nuu ni kuenda tnu'u ja nuu ñayii ka iyo ñuu ñayivi a-ni, kuenda tnu'u ja suchi kuechi ka kuu ni nuu Cristo ma.

² Vaa ni ka'an sa tnu'u Su'si a nuu ni kuenda tnu'u ja ni taa sa lechi-ni, vaa masu ja kaji kúu, te sukan-ni ni ka'an sa, vaa ñatuu jin tekuka ini ni kivi yukan ja jin jaku'ni ini ni, te ni a onde vitna ñatuu jin tekuka ini ni.

³ Vaa sukan ka kuu ñayii ñuu ñayivi a ka kuu-ka ni, vaa iyo-ka tnu'u kueñu tna'a ma, tnu'u kanaa ma, tnu'u sa'a siin tna'a ñayii ma, nuu ka iyo ni a. Te nú sukan, sukan ka sa'a ka kuu ñayii ñuu ñayivi a, sukan-ni ka sa'a ni, te masu ka sa'a ni sukan kúni Su'si ma.

⁴ Vaa in ni ká'an: “Ja ndaa ndija ja saña chi sa'a sa sukan sa'a Pablo ma”, te in-ka ni ká'an: “Te saña chi

sa'a sa sukan sa'a Apolos ma." ¿Te masu ka kuu ni sukan ka kuu ñayii ñuu ñayivi a, ja sukan ka ka'an ni a?

⁵ Te ¿na in kúu Pablo a, te na in kúu Apolos ma, ka jani ini ni? Jin ndasa'a ni kuenda ja tee ka jinukuechi nuu Su'si ma-ni ka kuu sa, te ni ka kaxtnu'u sa tnu'u Su'si a ja ni ka kandija ni a, te maa Iya Tátnuni ma ni taa in in tniñu ja jin satniñu sa nuu ya.

⁶ Saña ni sunkoo tnu'u Su'si a kuenda tnu'u ja in ndikin, te Apolos ma, nuu ni yo kaxtnu'u-ka de tnu'u Su'si ma, kuenda tnu'u ja ni yo yoso de i, te ni ka jite i, te maa Su'si ma sa'a ja ve jin kua'nu ni nuu ya ma.

⁷ Chukan kúu ja ni a ñayii sunkoo ma ni a ñayii yoso ma ka ndanuu-ka, nú masu ja maa in-ni Su'si ma kúu iya kanuu-ka, vaa maa ya sa'a ja ja'nu i ma.

⁸ Te inuu ka kuu ñayii ni sunkoo ma ji'in ñayii yoso ma, kovaa maa maa i jin ndani'i sukan ni ka satniñu i nuu Su'si ma.

⁹ Vaa saña chi ñayii ka satniñu nuu Su'si ma ka kuu sa, te ndijin ka kuu nuu ñu'ú nuu satniñu maa Su'si ma, te ndijin ka kuu ve'e sa'a Su'si ma.

¹⁰ Sukan ni skuta'vi ña'a Su'si ma ja satniñu sa nuu ya ma, ja ko kuu sa sukan kúu in tee jini xeen sa'a de ve'e, te ni tetna'a sa ve'e ma, te in-ka ñayii ni ka skaa yika ve'e ma. Te sukan ka kuu o ja ka kaxtnu'u o tnu'u Su'si ma. Chukan kúu ja ndi-in ndi-in o, jin konde'ya va'a o ja sukan ni keja'a ve'e ma, te sukan jin skaa-ka o yika ve'e ma.

¹¹ Vaa nuu já ni keja'a in ve'e ma, masu na in kuu ndaxsama-ka ja'a ve'e ma. Te kuenda tnu'u ja ja'a ve'e ni keja'a ma kúu maa Jesucristo ma.

12 Te ñayii ka kaxtnu'u tnu'u ya ma, nuna jin kaxtnu'u ndaa i ma chi tnu'u ka ka'an i ma chi kuenda tnu'u ja oro xi plata xi yuu vivii jin ko kuu. Kovaa nú ma jin kaxtnu'u ndaa i tnu'u Su'si ma chi kuenda tnu'u ja yutnu-ni xi tnu ndoo-ni xi nda'a yutnu-ni jin ko kuu tnu'u ka ka'an i ma.

13 Te kenda kivi ja ndaka ja ka sa'a o ma chi jin ya'a i nuu ñu'u i'ni ma, te jin ndakuni o tniñu ni ka sa'a o ma nú ja va'a ni yo kuu i xi ña'a.

14 Te nú ja va'a ni yo kuu tniñu ni sa'a o ma chi koo i nuu Su'si ma, te Su'si ma, taa ya ja iyo ja skuta'vi ña'a ya ma.

15 Kovaa nú tniñu ni sa'a in ñayii ma, te ni kayu i te ni naa i, chi visi maa ñayii ma na jin kaku ma, kovaa jin kendoo nda'vi jin kendoo kee i, vaa ndaka ja ni ka sa'a, ni ka kuu i ma ni ka kayu te ni ka naa ma.

16 Vaa jin kona'a ni ja ndaka o, te ka kuu o ve'e Su'si ma. Te Xtumani Ndios ma iyo me'ñu ndaka o a.

17 Te nú na in ma konukuiñi va'a nuu Su'si ma chi yikuu i ndákana i ve'e ii Su'si ma, te Su'si ma chi xnaa tna ya i, vaa masu kuu i kituu i ve'e ya ma ja sukan kúu i ma.

18 Máko jin xnda'vi ni maa ni, te máko jin kani ini ni ja in ñayii ndichi ka kuu ni tiempu ya'a. Va'a-ka ja jin kani ini ni ja in ñayii masu jini kuiti ka kuu ni, sukan-va'a jin kenda koo ni ja jin ko kuu ni ñayii ndichi ndija.

19 Vaa tnu'u ndichi iyo ñuu ñayivi ya'a, in ja masu jiniñu'u kúu i nuu Su'si ma. Vaa sa'a ndee nuu tnu'u Su'si ma: “Sa'a Su'si ma ja maa tnu'u ndichi ka ka'an ñayii ma, te jin nukun-tuu maa i, te jin ndando'o jin ndaneni maa i.”

²⁰ Te suni sa'a ká'an nuu tnu'u Su'si ma: “Iya Tátnuni ma chi jini ya ja ka jani ini ñayii inundichi ñuu ñayivi ya'a, te nuu ya ma masu jiniñu'u ja ka jani ini i ma.”

²¹ Chukan kúu ja ni-in ni, másu jin kutachi ni ja ka sa'a ni sukan ka kaxtnu'u in ñayii ma-ni, vaa ndijin chi ka iyo ni ja jin kutu'va ni ndaka tnu'u Su'si o a, ²² visi Pablo ma xi Apolos ma xi Cefas ma ka ka'an tnu'u Su'si ma, kovaa nuu maa ni vee. Te kuenda maa ni ka kuu ndaka ja iyo ñuu ñayivi ya vitna ja ka tekú o a ji'in ja iyo ja kii-ka ma, te suni ja iyo ja skuta'vi ña'a Su'si ma kivi jin kúu o ma, kuenda maa ni ka kuu ndaka.

²³ Vaa ndaka o ka iyo nuu nda'a maa Cristo ma, te nuu nda'a Su'si ma iyo Cristo ma.

4

Sukan ka satniñu Pablo ma ji'in jaku-ka tee ka jinukuechi nuu Su'si ma

¹ Chukan kúu ja jin kani ini ni ja tee ka jinukuechi nuu Cristo ma ka kuu sa, te ka satniñu sa, ka kaxtnu'u sa tnu'u ni kaxtnu'u Su'si ma.

² Te vitna jiniñu'u ja ndi-in ndi-in ñayii satniñu nuu ya ma, na sa'a i sukan ni tatnuni ya ma.

³ Masu nde ndí ini xeen sa nawa jin ka'an ni ja kuu sa, xi nawa jin ka'an tee ka ja'nde tniñu ma, ja nú va'a-ni ja sa'a sa a xi ñatuu. Ni a maa sa, te ndaka'an sa ja ja va'a xeen kúu ja sa'a sa a, chi ñatuu.

⁴ Vaa visi maa sa jani ini ja ñatuu na ja u'vi sa'a sa ma, kovaa maa Su'si Iya Tátnuni ma kúu iya jini ndaa jini ndija nawa sa'a nawa kúu ndija sa ma.

⁵ Chukan kúu ja máko jin ka'an yachi-ni ni nawa kúu. Va'a-ka ja na jin kondetu o ja kenda kivi

ndenda Iya Tátñuni ma, vaa maa ya ndakaxtnu'u tna'a ja ka iyo yu'u nuu nee ma, te maa ya ndakaxtnu'u nawa ni jani ini anua o ma ja sa'a o ma, te sani te ndi-in ndi-in o ja ni ka sa'a o ja va'a ma jin ndani'i jayiñu'u nuu Su'si ma.

⁶ Te cha'a kúu ja káxtnu'u sa nuu ni ja sukan jin ko kuu ni, vaa sukan ka kuu maa sa ji'in tee nani Apolos ya, vaa ka kutoo ña'a sa ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, te ja ka kuni sa kúu ja jin kutu'va ni ja jin ka'an ni sukan-ni ká'an nuu tnu'u Su'si a, te másu ko jin skaa-ka ni jin ka'an ni, nasa yukan te jin kani ini ni ja maa ni ka kuu-ka sana jaku-ka ñayii ma.

⁷ Vaa masu kuu ka'an maa o ja ka iyo va'a-ka o nuu Su'si ma sana in-ka ñayii ma. Vaa ndaka nawa ka neva'a ndi-in ndi-in o ma, maa Su'si ma táa. Te nú ja ni kuta'vi ni kúu ja ka neva'a ni ma, te masu ja va'a kúu ja ko kuvixi ni ja ja maa ni, te ni ni'i ni ma.

⁸ Ka jani ini ni ja ka neva'a ni ndaka. Te ka jani ni ja ni ka kuxiku ni. Te ka jani ini ni ja ka kuu ni sukan ka kuu rey ma, te ñatuu ka jiniñu'u-ka ni ja ká'an sa a. ¡Naka va'a, nute ja ndaa ja rey ka kuu ni, sukan-va'a jin ko kuu tna sa rey ji'in ni!

⁹ Vaa jani ini sa ja saña ja ka kuu sa tee ni tetniñu Su'si ma, ni jani ini ya ja sandi'i-nka jin ko kuu sa, te kuenda tnu'u ja já ni kutnuni ja jin kúu sa. Te ndaka ñayii ñuu ñayivi a ji'in ángel ma, ka ndaa ka nuu ña'a i, te ka kusii ini i, te ka kutachi i, tee ka jakundee ña'a i ja sukan ka ndo'o ka neni sa a.

¹⁰ Saña chi ka jani ini ni ja ñayii ka kuneé ka ku-uun ka kuu sa, ja ka kutoo sa Cristo ma. Te ka jani ini ni ja ñayii ka jini-ka ka kuu ni nuu Cristo ma. Saña

chi ka jani ini ni ja ka xtaya sa, te maa ni chi ka iyo-ka tnu'u ndee tnu'u ndatnu-ka ni, ka jani ini ni. Ndijin chi ka iyo jayiñu'u ni ñuu ñayivi a, te saña chi ka saxiko ña'a i.

¹¹ Te onde vitna ka kokon ka yichi sa, te kuenda tnu'u ja ka iyo vichi sa. Te ka wa'a i tikatu yikinuu sa a. Te ñatuu na ve'e sa, te kuan koo ve koo-ni sa ka kuu sa.

¹² Te ni ka kuita sa ja ka satniñu sa ji'in nda'a sa a sana ka tekus sa. Te ka ka'an u'vi ñayii a ja jin kuu sa, kovaa maa sa chi ka ka'an va'a sa ja jin kuu i. Te visi ka sondikin ña'a i, kovaa ka kanda sa.

¹³ Ka ka'an i ja masu ja va'a ka sa'a sa, kovaa saña chi ka ka'an vii ka ka'an va'a sa nuu i. Te kuenda tnu'u ja mi'i ma-ni ka kuu sa nuu i, te ka saxiko ña'a i.

¹⁴ Masu kuechi ja kúni sa ja jin kukan-nuu ni kúu ja tée sa sa'a nuu ni, su'va ndáka'an-so'o sa nuu ni ja ka kuu ni sa'ya too sa a.

¹⁵ Vaa visi ka neva'a ni uxi mil ñayii ka skua'a ña'a naxe jin sa'a ni ja jin kondikin ni Cristo ma, kovaa masu yuva ni ka kuu ñayii yukan. Vaa ka jini maa ni ja ja maa Cristo Jesús ma te ni kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ma, te chukan kúu ja kuenda tnu'u ja yuva ni kúu sa.

¹⁶ Te chukan kúu ja jikan-ta'vi sa nuu ni ja ka kuu ni sa'ya sa nuu Su'si ma ja jin sa'a ni sukan sa'a sa a.

¹⁷ Te vitna ni tetniñu sa tee kúu Timoteo sa'ya too sa a, vaa tee ya'a chi sa'a de sukan tátnuni Iya Tátnuni ma, te suu de ndaska'án ña'a ndaka ni sukan sa'a sukan kúu sa ja jinukuechi sa nuu Cristo ma, sukan káxtnu'u sa nuu ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ndaka ñuu ma.

18 Kovaa jaku ni chi ka jani ini ni ja maa ni ka kuu-ka, te ka jani ini ni ja masu kenda-ka kivi ja jaan-ka sa nuu ka iyo ni a.

19 Kovaa nú Su'si ma kúni chi jaan yachi sa nuu ka iyo ni a, te kuni sa ñayii ka ka'an ja maa i ka kuu-ka ma, te kuni sa nú ka iyo ndija i ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma xi yika-ni ja ka ka'an i ma-ni.

20 Vaa nú ka iyo o nuu tátnumi maa Su'si ma, masu yika-ni ja tnu'u ká'an-ni o kúu chi ûni ká'an te sa'a o, vaa iyo o ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma.

21 ¿Te naxe ka kuni ni? ¿Xi kinda'a sa in yutnu xii jaan sa, xi jaan sa ji'in tnu'u kuee tnu'u mani, sana kuu jin ndakaka ndaa ni nuu Su'si ma?

5

Sukan jin sa'a i ji'in in tee ni kivi nduu ji'in ñasi'i yuva de ma

1 Ja ndaa kúu ja jiniso'o sa ja nuu ka iyo ni a iyo in tee ni kivi nduu ji'in ñasi'i yuva de ma, te tna'a chukan chi ni a ñayii ñatuu nde ka kandija Su'si ma, masu nde ka sa'a i sukan sa'a de a.

2 Te ndaka sukan kúu a, kovaa ndijin, ka jani ini ni ja va'a-ni ka kuu ni. ¿Nava'a ñatuu ka ndasa'a ni kuenda ja masu va'a-ni ka sa'a ka kuu ni a, te jin xtandiyo ni tee ni sa'a sukan nuu ka iyo ni a?

3 Ja ndaa ndija ja masu iyo sa nuu ka iyo ni a, kovaa kuenda tnu'u ja iyo sa jiña kúu ja jani ini sa a, te já ni ka'an sa sukan jin sa'a ni tee ni sa'a sukan a.

4 Nú ni ka ndututu ni a, te jin kani ini ni ja kuenda tnu'u ja iyo tna sa jiña, te ja maa Jesucristo iya tátnumi nuu o a ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya a,

⁵ te jin ndakua'a ni tee yukan te ndúnda'a ña'a maa tachi ma, sukan-va'a na xndo'o xneni i de, te xi ma ndasa'a de kuenda te xndoo de ja u'vi sa'a de ma te ndakokuiñi de nuu Su'si ma, te kaku anua de ma kivi ndenda Jesús iya tátñuni nuu o a.

⁶ Masu va'a-ni ja ka jani ini ni ja maa ni ka kuu-ka te ka wa'a ni tnu'u ja sukan sa'a tee jiña. ¿Ñatuu ka jini ni ja vala-ni levadura ma, te sa'a i ja xsjaa i ndaka ñujan triu ma? Te sukan kúu nú iyo in ñayii sa'a ja u'vi ma ne'un o a chi sa'a i ja ndi-in ndi-in ñayii ma ndakuikin xiko i ma.

⁷ Jin ndasa'a ni kuenda, te jin ndasavii ni maa ni, te jin xstandiyo ni levadura ja ka iyo ji'in ni a, sukan-va'a jin nduu ni ñujan jaa, te máko kinee-ka ña'a levadura ma, sukan ka iyo ka kuu ni onde vitna a. Jin ndaka'án ni sukan ni ndo'o ni neni Cristo ma ja jin kuu ni, vaa ni ka ja'ni i ya sukan ni ka yo ja'ni i in ndikachi ni ka yo jatniñu i Viko Pascua ma.

⁸ Chukan kúu ja jín koo vii jín koo va'a o, te jin kani ini o ja kuenda tnu'u ja ndi-kivi ndi-kivi ka sa'a o Viko Pascua ma, te jín xndoo o ndaka ja u'vi ja kini ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu o ma, ja sa'a i sukan sa'a levadura ma. Su'va jín sa'a o ja va'a ja ndaa ma, te yo'o chi sukan kúu xtatila ñatuu na levadura yi'i ma, sukan jín ko kuu o.

⁹ Te ja ni tee sa nuu ni ma kúu ja másu ko jin ndatna'a ni ji'in ñayii ka kivi nduu ji'in ñayii masu ni ka tnanda'a ji'in i ma.

¹⁰ Kovaa masu ja ká'an sa sukan ma, te ûni másu ko jin ndatna'a kuiti ni ji'in ñayii ka iyo ñuu ñayivi a ja ñatuu jin kuni-ka i Su'si ma te ka kivi nduu i ji'in in-ka ñayii ñatuu ni ka tnanda'a ji'in i ma,

xi inundiyo ini i ma, xi ka sakui'na i ma, xi ka ndachiñu'u i tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, vaa nute sukan ma kuu jin ndatna'a-ka o ji'in ñayii ka sa'a ja u'vi ma ja ñatuu jin kuni-ka i tnu'u Su'si ma, chi jiniñu'u ja ma jin koo-ka o nuu ñuu ñayivi a.

¹¹ Su'va ja ni tee sa nuu ni ma, ká'an sa ja másu ko jin ndatna'a ni ji'in ni-in ñayii ja ká'an i ja já ni nduu i sa'ya Su'si ma, te kivi nduu i ji'in in-ka ñayii masu ni tnanda'a ji'in i ma, xi ja ndíyo ini i ma, xi ja ndáchiñu'u i tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, ni a ñayii ká'an u'vi nuu tna'a ma, xi ndájini i ma, xi ñayii kui'na ma, másu ko jin ndatna'a ni ji'in i ja koo jin kaa ni ji'in i xita, vaa já ka jini i ja va'a ma te ka kuu-ka i sukan.

¹²⁻¹³ Vaa masu saña iyo ja ndakan sa kuenda nuu ñayii ñatuu jin kuni-ka tnu'u Su'si a chi maa Su'si ma ndakan kuenda nuu i. Kovaa ndijin chi ka iyo ni ja jin ndaka'an jin ndakachi ni nuu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si a ja na jin koo va'a i nuu ya. Te nú ñatuu ka ndikin ndaa i Su'si ma, te jin kene'e ni ñayii so'o yukan nuu ka iyo ni a.

6

Ñayii sa'a ja u'vi ma chi ma ndani'i ta'vi i

¹ ¿Te nava'a ka sa'a ni ja nú nde ni iyo in ja sa'a ja skiti tna'a ini ni ji'in in tna'a o ni nduu sa'ya Su'si ma, te ka wa'a ni kuenda nuu ñayii ñatuu ka kandija Su'si ma, te ñatuu ka kaxtnu'u ni nuu ñayii já ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ñatuu na ja u'vi-ka ka sa'a i ma?

² ¿Te ñatuu ka ndasa'a ni kuenda ja yo'o ja ñatuu ka sa'a-ka o ja u'vi ma ka kuu ñayii kuu jin ka'nde ndaa tniñu ñayii ñuu ñayivi a? Te nú nuu nda'a o a

ka iyo ja kuu jin sa'a o ja yii-ka ma, te ¿nava'a ñatuu ka ja'nde maa ni tniñu tna'a o ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si a, te vitna ja masu ja ka'nu xeen kúu a?

³ ¿Te xi ñatuu ka jini ni ja yo'o jin ndakan tna kuenda nuu ángel ka iyo andivi ma? Te nú sukan ká'an Su'si ma ja jin sa'a o ma, te kuiti kuu jin ka'nde ndaa o tniñu ñayii ka iyo ñuu ñayivi a.

⁴ Te nú yo'o ka iyo ja jin ka'nde tniñu siki ja kuu ñuu ñayivi a, te ¿naku jan koo ni nuu ñayii ñatuu ka jaku'ni ini tnu'u Su'si a ja ka ja'nde i tniñu ni a?

⁵ Ká'an sa sa'a, sukan-va'a jin kukan-nuu ni, vaa ¿xi ñatuu na tee ndichi ka iyo nuu ka iyo ni a ja kuu jin ka'nde de tniñu nde ni ka xtaya nuu ka iyo ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a?

⁶ Sukan iyo ja jin ko kuu ni, kovaa su'va nú nde in ka skiti tna'a ini ne'un ni a, ¿te kuan koo i nuu tee ka netniñu ma ja ñatuu ka kandija de Su'si o a, sukan-va'a jin ka'nde de tniñu tna'a o ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a? Chukan kúu ja masu va'a-ni ka sa'a ni.

⁷ Vaa ka iyo nde ni ka kanaa ji'in tna'a o a. Te ja sukan ka sa'a ni a chi já ka ndiso kuechi ni. ¿Xi masu va'a-ka ja jin kanda nuu tna'a ndi-in ndi-in ni? Vaa va'a-ka kúu ja ndo'o neni o ja jin xnda'vi ña'a i ma sana ja kanaa o ji'in i ma.

⁸ Kovaa su'va maa ni ka sa'a ja u'vi ma, te ka sa'a ni ja ka ndakiti ini tna'a o ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te ka kuni ni ja jin kundee ni nuu i ma.

⁹ ¿Xi ñatuu ka jini ni ja ñayii ñatuu ka sa'a ja va'a ma, masu kuu jin ndani'i ta'vi i nuu tatnuni Su'si ma? Másu ko jin kani ini ni ja masu ja ndaa kúu ja ká'an sa a. Vaa ni a ñayii ñatuu tnanda'a-ka ma te kivi nduu kivi nduu i ji'in in-ka ñayii ma, ni a ñayii

ndáchiñu'u tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, ni a ñayii ni kivi nduu ji'in in-ka ñayii ñatuu ni tnanda'a ji'in i ma, masu kuu jin ndani'i ta'vi i nuu tatnuni Su'si ma. Ni a tee ka sa'a tnu'u ja ña'a ka kuu de ma te ka kivi nduu de ji'in tee ji'in de ma, masu kuu jin ndani'i ta'vi tna de nuu tatnuni Su'si ma.

¹⁰ Te ni a ñayii sakui'na ma, ni a ñayii inundiyo ini ma, ni a ñayii ka ndajini ma, ni a ñayii ka ka'an ja u'vi ma, ni a ñayii ka xnda'vi tna'a te ka sakui'na tna'a i ma, te ndaka ñayii ka sa'a sa'a ma, masu kuu jin ndani'i ta'vi i nuu tatnuni Su'si ma.

¹¹ Te visi sa'a ni ka yo sa'a jaku ni, kovaa já ni ka ndundoo ni, vaa já ni ka xndoo ni ndaka ja u'vi yukan ma, te ja maa Jesús Iya Tátununi ma ji'in ja maa Xtumani Su'si o a, te ni ka nduu ni ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa.

Jín ko koto va'a o maa o, sukan-va'a kóo jayiñu'u Su'si ma

¹² Ndaka ja kúni yikikuñu o a chi kuu sa'a o, kovaa masu ndaka chindee ña'a ja ndani'i ta'vi o. Te ndaka chi kuu sa'a o, kovaa masu kua'a kuiti o tnu'u ja ni-in tatnuni nuu o a.

¹³ Ndeyu kaa o ma chi chii o ma kée, te chii o ma chi iyo i ja kée ndeyu ma. Kovaa kenda kivi ja ndeyu ma ji'in chii o ma chi xnaa Su'si ma. Te yikikuñu o a, masu ja kivi nduu kivi ni'ni i ji'in ndeva'a-ni ñayii kúu chi ja na kunukuechi i nuu Iya Tátununi ma kúu, vaa maa Iya Tátununi ma tátununi nuu yikikuñu tna o a.

¹⁴ Te Su'si ma, ja sukan ni ndaxteku ya Jesús Iya Tátununi ma, te suni sukan ndaxteku tna ña'a ya yo'o ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma.

15 ¿Xi ñatuu ka jini ni ja ni ka kandija o Su'si ma, te yikikuñu o a chi sukan kúu yikikuñu maa Cristo ma kúu i? ¿Xi ka jani ini ni ja kuu sketna'a o yikikuñu o a ja ni nduu i yikikuñu Cristo ma ji'in yikikuñu ña'a kuneé ku-uun ma? ¡Ña'a kuiti!

16 ¿Xi ñatuu ka jini ni ja in tee kivi nduu ji'in ña'a kuneé ku-uun ma chi in-nka-ni yikikuñu ka kuu de ji'in ña? Vaa sa'a ká'an tnu'u Su'si a: “Tee ma ji'in ña'a ma chi in-nka-ni yikikuñu jin ko kuu de ji'in ña.”

17 Chi vaa ñayii ndikin tna'a ji'in Iya Tátununi ma chi in-nka-ni ini anua i ji'in ya.

18 Jin kaka jiyo ni nuu ja u'vi ma, tna'a ja kivi nduu ñayii ñatuu tnanda'a-ka ma ji'in ndeva'a-ni ñayii ma. Ndeva'a-ni na in-ka kuechi sa'a ñayii ma chi iyo siin i nuu yikikuñu ñayii ma, kovaa ñayii ñatuu tnanda'a-ka ma te kivi nduu i ji'in ndeva'a-ni ñayii ma chi sa'a i ja u'vi ja kuu yikikuñu i ma.

19 ¿Xi ñatuu ka jini ni ja yikikuñu o a chi nuu koo Xtumani Ndios ma kúu? Te suu ya kúu iya ni skuta'vi ña'a Su'si ma, te iyo ya ji'in o a, te masu maa o tátununi-ka nuu maa o a.

20 Vaa ni ndakuaan ña'a ya, te kua'a xeen ja ni ndo'o, ni neni ya ja jin kuu o. Chukan kúu ja jin ndachiñu'u ni Su'si ma ji'in yikikuñu ni a ji'in ini anua ni a, vaa kuenda maa Su'si ma ka kuu o.

7

Sukan jin ko sa'a jin ko kuu ñayii ni ka tnanda'a ma

1 Siki tna'a ja ni ka tee ni nuu sa a ja ni ka jikan-tnu'u ña'a ni a, te ja ká'an sa kúu ja in ja va'a

xeen kúu ja in tee ma, te ma kivi nduu de ji'in ni-in ña'a ma.

² Kovaa ja kuechi ja u'vi ñu'u ini tee ma, te nasa kivi nduu de ji'in ndi-in ndi-in ña'a ma, te chukan kúu ja va'a-ka ja na tnanda'a de, te koo ñasi'i de ma, te ña'a ma, te koo yii ña ma.

³ Te tee ma, kátanuu de ñasi'i de ma, te kó sa'a de sukan iyo ja ko kuu tee ma ji'in ñasi'i de ma, te suni sukan kó kuu tna ña'a ma ji'in yii ña ma, te kó sa'a ña sukan iyo ja ko kuu ña ji'in yii ña ma.

⁴ Vaa ña'a ma, masu maa ña tátnuni nuu yikikuñu ña ma, nú masu ja kona'a ña ja iyo yii ña ma. Te ni a tee tna ma, masu tátnuni de nuu yikikuñu de ma, nú masu ja kona'a de ja iyo ñasi'i de ma.

⁵ Ndi jin ja ni ka tnanda'a ni ma, ndimaa jin koo kaa ni, xi nú jin kusiin ni jaku-ni kivi ja kuechi ja jin katanuu ni ja jin kakan-ta'vi, jin kakan-ta'vi ni nuu Su'si ma, kovaa sa'a jin ndatnu'u tna'a ni, sani te jin ndatna'a ni, nasa yukan, te ko ska'an ña'a tachi ma te jin ko kivi nduu ni ji'in in-ka ñayii, te jin kuiso kuechi ni nuu Su'si ma.

⁶ Kovaa sa'a ndáka'an-so'o sa nuu ni a, kovaa masu ja tátnuni sa kúu.

⁷ Su'va ja kúni saña kúu ja nute kuu ja ndaka tee ma, te jin ko kuu de sukan kúu sa a, ja ñatuu na ñasi'i sa iyo, te jatanuu ñukuun sa káxtnu'u sa tnu'u Su'si a. Kovaa maa maa o chi ni taa Su'si ma sukan kúni ya ja jin ko sa'a jin ko kuu o.

⁸ Ká'an sa nuu ña'a ni ka ji'i yii ma ji'in nuu suchi ñatuu jin tnanda'a-ka ma ja va'a-ka kuu, nute jin koo maa in-ni i te jin ko kuu i sukan kúu sa a.

⁹ Kovaa nú ñatuu ka kundee i ja jin tatnuni i nuu yikikuñu i ma, va'a-ka ja na jin tnanda'a i, nú

sukan ka ñu'u ini i ma, nasa yukan, te jin skenaa i maa i.

¹⁰ Te suni ndátatnuni sa nuu ñayii ni ka tnanda'a ma sukan ni tatnuni maa Iya Tátnuni ma ja jin koo i ma, ja ña'a ma, máko xndoo ña yii ña ma.

¹¹ Kovaa nuna xndoo ña de, te kéndoo ña sukan-ni, te máko ndatnanda'a-ka ña, xi nú ña'a, te va'a-ka ja na ndaka'an-mani tna ña ji'in yii ña ma. Te tee ma, máko xndoo tna de ñasi'i de ma.

¹² Te nuu ndaka ni a ká'an maa sa, te jani ini sa ja sukan kúni Iya Tátnuni ma, ja nú in ñani o a, iyo ñasi'i de ma ja ñatuu kándija maa ña Su'si ma, kovaa nú játna ini maa ña ja koo ña ji'in de, máko xndoo de ña.

¹³ Te nú in ña'a ma, te iyo yii ña ma ja ñatuu kándija de Su'si ma, kovaa nú játna ini de ja koo de ji'in ña, te máko xndoo ña de.

¹⁴ Vaa tee ñatuu kándija Su'si ma chi ja maa ña ja kándija ña Su'si ma, te kenda kii ja xndoo tna de ja u'vi ma. Te suni sukan kúu ji'in ña'a ñatuu kándija Su'si ma, vaa ja maa yii ña ma ja kándija de Su'si ma, te kenda kii ja xndoo tna ña ja u'vi ma. Vaa nú ña'a, te sa'ya ña ji'in de ma, jin koo i sukan ka koo sa'ya ñayii ka iyo ñuu ñayivi a ja ñatuu ka kándija i Su'si ma. Kovaa ja in de kándija Su'si ma, te suchi kuechi ma chi jin xndoo tna i ja u'vi ma te jin sa'a i ja va'a ma.

¹⁵ Kovaa ñayii ñatuu kándija Su'si ma, te nú xndoo i ñayii kándija Su'si ma, te máko jin ka'nu ndee ni, vaa masu ka iyo ñani o a xi ku'va o a ja jin ndo'o jin neni i, vaa su'va ni ndakana ña'a Su'si a ja jin koo sii ini o.

¹⁶ Vaa çnawa jini tu ndijin ña'a nú kundee ni sa'a ni

ja kandija yii ni ma Su'si ma te ndani'i ta'vi de ma? Xi ¿nawa jini tu ndijin tee ja nú kundee ni sa'a ni ja kandija ñasi'i ni ma Su'si ma te ndani'i ta'vi ña ma?

¹⁷ Chukan kúu ja tátnuni sa nuu ndaka ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si ma ja ka iyo ni ndaka ñuu ma, ja naxe ka iyo ni nuu ni ndakana ña'a ya ma, te sukan jin kendoo ni.

¹⁸ Nú ka kuu ni tee já ni ka jakitnuni nuu ni ndakana ña'a ya ma, te jin kendoo ni sukan-ni. Xi nú ka kuu ni tee ñatuu ni ka jakitnuni, te ni ndakana ña'a ya ma, te sukan-ni jin kendoo tna ni.

¹⁹ Vaa ja jákitnuni o ma ji'in ja masu jákitnuni o ma, masu nawa ka kuu nuu Su'si ma, su'va ja jiniñu'u kúu ja kandija o sukan tátnuni Su'si ma te sa'a o.

²⁰ Sukan ni ndakana ña'a ya ndi-in ndi-in o a, te sukan-ni jín kendoo o.

²¹ Xi nú já ni ka jaan ña'a i ja kunukuechi ni nuu i ma, sana ni ndakana ña'a Su'si ma, má ko ndi ini ni. Su'va katanuu ni ja sa'a ni sukan kúni ya ma. Kovaa nú kuu tna sa'a ni ja ndayaa ni, te ko ndi ini ni ja ndayaa ni.

²² Vaa visi ñayii ka jinukuechi nuu in-ka ñayii ka kuu ni nuu ni ndakana ña'a Iya Tátnuni ma, kovaa vitna ja ni ka kandija ni ya ma, te ñayii já ni ka ndayaa nuu ja u'vi ma ni ka nduu ni nuu Iya Tátnuni ma. Te suni sukan kúu ji'in ñayii ñatuu nde jinukuechi nuu in-ka ñayii ma te ni ndakana ya i ma, kovaa vitna, te ni nduu i in ñayii kunukuechi nuu Cristo ma.

²³ Vaa kua'a ja ni ndo'o ni neni Cristo ma saa ni ka ndani'i ta'vi o ma, te chukan kúu ja jin kunukuechi o nuu maa ya, te máko jin sa'a o ni-in ja u'vi ja jin ska'an ña'a ñayii ma ja jin sa'a o ma.

24 Ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a, ndi-in ndi-in ni, sukan ka iyo ni nuu ni ndakana ña'a Su'si ma, te sukan jin kendoo ni nuu ya, te jin ko ndi ini ni ja jin kunukuechi ni nuu Su'si ma.

25 Te ja jin kuu ña'a ñatuu jin tnanda'a-ka ma, ñatuu nawa ni tatnuni Iya Tátnuni ma nuu sa a. Kovaa saña ja ni kunda'vi ini ña'a Su'si ma te núkuiñi va'a sa nuu ya a, te ká'an sa sukan jani ini sa a ja va'a-ni kúu ja nute ma jin tnanda'a ña.

26 Vaa kuechi ja ka ndo'o ka neni ñayii ma tiempu ya'a, te va'a-ka ja jin kendoo ña sukan-ni ka iyo ña a.

27 Kovaa nú nde ni já ni tnanda'a ji'in in ña'a, máko xndoo ni ña. Nú nde ni ñatuu tnanda'a-ka, máko nduku ni ñasi'i ni, su'va katanuu ni ja kunukuechi ni nuu Su'si ma.

28 Kovaa nú kúni ni ja tnanda'a ni, masu kuiso kuechi ni. Te suni ña'a jaa ma te nú kúni ña ja tnanda'a ña, masu kuiso kuechi tna ña. Kovaa ndijin ja ka kuni ni ja jin tnanda'a ni ma, jin kona'a ni ja jin kuni ni tnundo'o tnuneni ñuu ñayivi a, tna'a ja masu kúni sa ja jin ndo'o jin neni ni ma.

29 Kovaa nuu ndijin ñani, ká'an sa ja kuechi ja ve kutuu tiempu ya, te jiniñu'u ja nde ni ka iyo ñasi'i ni ma, te jin ndatnu'u tna'a ni, te jin katanuu-ka ni ja jin kunukuechi ni nuu Su'si ma, te má jin katanuu ni ja jin kuu maa ni.

30 Te nde ni ka kuxii ini te ka nda'yu ni ma, su'va jin koo sii ini ni kuenda tnu'u ja masu nawa kúu. Te nde ni ka kusii ini xen-xeen ma, má jin kani ini ni ja va'a xeen ka kuu ni ñuu ñayivi ya. Te nde ni ka jaan ndatniñu ja jin koneva'a ni ma, te máko jin kani ini ni ja ja va'a xeen kúu ja ni ni'i ni ma.

³¹ Te nde ni ka ni'i ka tna'a ka iyo ni ñuu ñayivi a, te jin kani ini ni ja masu nawa kúu ja ka neva'a ni a. Vaa tna'a ja ka nde'ya o ñuu ñayivi a chi ndaka jin naa.

³² Ja kúni sa kúu ja ñatuu nawa ko sa'a ja jin ko ndi ini ni, sukan-va'a jin ko kuu ni sukan kúu tee ñatuu tnanda'a-ka ma, vaa tee ñatuu tnanda'a-ka ma chi ndí ini de ja kunukuechi va'a-ka de nuu Iya Tátñuni ma, te sukan-va'a jatna ini ya ja sa'a de ma.

³³ Kovaa tee já ni tnanda'a ma chi ndí ini-ka de tna'a ja iyo ja kúu ñuu ñayivi ya, sukan-va'a sa'a de ja játna ini ñasi'i de ma.

³⁴ Te sukan kuiti kúu ji'in ña'a ni tnanda'a ma ji'in ña'a ñatuu tnanda'a-ka ma. Vaa ña'a ñatuu tnanda'a-ka ma chi ndí ini ña naxe kunukuechi va'a-ka ña nuu Iya Tátñuni ma, te ni-yu'u ni-ini ña jatanuu ña ja kuu maa ya ma, te ni-in ja u'vi ñatuu sa'a ña. Kovaa ña'a ni tnanda'a ma chi ndí ini ña nawa iyo nawa kúu ñuu ñayivi a, sukan-va'a sa'a ña ja játna ini yii ña ma ja sa'a ña ma.

³⁵ Te ndaka cha'a ká'an sa, kovaa másu ko jin kani ini ni ja ja'nu ndee sa ja ma jin tnanda'a ni kúu, chi ña'a, su'va ja jin koo va'a jin koo vii ni, te jin ko sa'a ndaa jin ko sa'a ndija ni, te ñatuu nawa ko ka'nu ndee ja jin koo ni jin tu'va ni nuu Iya Tátñuni ma.

³⁶ Kovaa nú nde ni jani ini ja sasi'i ni ma, te masu va'a-ni kúu ja java'a i ma te ñatuu tnanda'a-ka i ma, te jiniñu'u ja tnanda'a i, kua'a ni tnu'u ja tnanda'a maa i chi masu kuiso kuechi ni ja sukan ni wa'a ni tnu'u ja tnanda'a i ma.

³⁷ Kovaa nú nde ni, in-ni ja jani ini anua ni ma, te ñatuu jiniñu'u ja tnanda'a sasi'i ni ma, te kuu tatñuni ni nuu i sukan jani ini ni ja sa'a ni ma, te

ja ni jani ini ni ja masu tnanda'a sasi'i ni ma chi va'a-ni sa'a ni.

³⁸ Te chukan kúu ja nú nde ni kua'a tnu'u ja tnanda'a sa'ya ni ma, va'a-ni sa'a ni, kovaa nú nde ni ma kua'a tnu'u ja tnanda'a sa'ya ni ma, va'a-ka sa'a ni.

³⁹ Te ña'a ni tnanda'a ma chi ni kukutu, ni kunu'ni ña ji'in yii ña ma nani téku de ma, kovaa ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma, nú ni ji'i yii ña ma chi kuu ndatnanda'a ña ji'in in-ka tee, kovaa nú in tee kándija Iya Tátnuni ma kúu de.

⁴⁰ Kovaa ja sukan jani ini maa sa a ja iyo sa ji'in Xtumani Su'si ma chi ja va'a xen-xeen-ka kúu ja kendoo ña sukan-ni.

8

Máko sa'a o ja ndakakayata ni-in tna'a o ma

¹ Te siki ja ka ndakua'a i nuu ja masu Su'si ka kuu ma, ja ndaa kúu ja ka jini ndaka o naxe jin sa'a o. Kovaa jín konee o cuidado, nasa yukan, te ja ka jani ini o ja ka jini-ka o ma, te sa'a i ja jin kani ini o ja maa o ka kuu-ka, te masu nawa chindee ña'a ndaka chukan. Su'va na jin kutoo tna'a ndija o chi chindee ña'a i ja jin koo vii jin koo va'a-ka o ndeva'a-ni nawa jin sa'a jin kuu o ma.

² Nú na in jani ini ja jini i jaku, kovaa ni ñatuu kuni kuiti-ka i ja iyo ja kuni i ma.

³ Kovaa nú nde in kútoo Su'si ma, te maa ya chi jini ya nde in kúu i.

⁴ Te siki ja ndaka ja kaa o ka ndakua'a i nuu tna'a ja ka xnani i su'si i ma, tna'a ja masu nde jiniñu'u ma, ka jini o ja masu Su'si ka kuu ma te ni masu

nawa ka kuu i ñuu ñayivi a, vaa maa in-ni Su'si ndija ma iyo, te ñatuu na in-ka Su'si iyo.

⁵ Chi visi ka ka'an ñayii ma ja ka iyo kua'a su'si andivi ma xi nuu ñu'ú ya, te sukan ka iyo kua'a su'si i ma te ka iyo kua'a iya ka tatnuni ka jani ini i.

⁶ Kovaa yo'o chi ka jini o ja in-ni Su'si iyo, iya kúu Yuva o ma, te maa ya ni sa'a ndaka ja iyo ñuu ñayivi a, te yo'o chi ka iyo o ja jin kunukuechi o nuu ya. Te maa Jesucristo ma kúu Iya Tátnuni, te ja maa ya te ka iyo ndaka ja ka iyo a, te ja maa ya te ka iyo tna o a.

⁷ Kovaa masu ndaka ñayii ma ka jaku'ni ndaa ini i sukan ka jaku'ni ini o a, vaa jaku i, ka na'a i sukan ni ka yo ndachiñu'u i tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, te nuna jin kaa i ja ka ndakua'a ñayii ma nuu ja masu Su'si ka kuu ma, te janitnuni i ma chi vita xeen, te kúndee i ja jin kani ini i ja ka jiso kuechi i nuu Su'si ma, nuna jin sa'a i sukan ma.

⁸ Kovaa jin kona'a ni ja masu ja jaa o ma kúu ja sa'a ja koo yatni-ka o nuu Su'si ma chi ña'a. Vaa masu kuechi ja jaa o ma te ko kuu o ñayii va'a-ka, xi kuechi ja masu kaa o ma te ko kuu o ñayii masu kanuu-ka nuu Su'si ma.

⁹ Te chukan kúu ja jin konde'ya va'a ni nasa yukan, te kuechi ja kaa o ja ka ndakua'a i nuu tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, te sa'a i ja ndakakayata in tna'a o ñatuu jinkuiñi va'a-ka nuu Su'si ndija o a.

¹⁰ Vaa nasa yukan, te kuni ña'a i ja ndijin ja jáku'ni va'a ini ni ma, te núkoo ni nuu ka iyo ja masu Su'si ka kuu ma, te janitnuni ñayii yukan, ja ñatuu jaku'ni va'a-ka ini i ma, te kani ini i ja kuu kaa i tna'a ja ni ka ndakua'a ñayii ma nuu ja masu Su'si

ka kuu ma. Kovaa sani te ndakuxii ini i ja sukan ni sa'a i ma.

¹¹ Te kuechi ja jáku'ni-ka ini ni te ni jaa ni ma, te skenaa tna'a o ñayii ni nduu sa'ya Su'si ma maa i, te vitna ja suni ni ji'i Cristo ma nuu tniñu i ma sukan-va'a ndani'i ta'vi i ma.

¹² Te ja sukan ni sa'a ni nuu tna'a o ni nduu sa'ya Su'si o a, te kuiso kuechi ni nuu Su'si o a, vaa ni sa'a ni ja ni tna u'vi ini i ma, te ndáa ndívi ini i ja ni sa'a i ma, te sukan, te chukan kúu ja ni jiso kuechi ni nuu maa Cristo ma.

¹³ Te chukan kúu ja nú kuechi ja kaa o ma te sa'a i ja ñayii ni nduu sa'ya Su'si ma, te ndakakayata i nuu ya ma, kuu-ka ja ma kaa o ja sa'a ja ndakakayata ñayii ni nduu sa'ya Su'si ma.

9

Sukan iyo ja jin sa'a ñayii ñuu Corinto ma ja kuu Pablo ma vaa káxtnu'u de tnu'u Su'si ma nuu i ma

¹ ¿Te ka jani ini ni ja masu in tee ni tetniñu Su'si ma kúu sa? ¿Xi ka jani ini ni ja in tee jinukuechi-ni kúu sa? ¿Te ka jani ini ni ja masu ni jini sa ji'in nuu sa Jesús iya tátununi nuu o a? Te vitna ja ndaka maa ni ka kuu ñayii ni ka kandija tnu'u Su'si o a ja ni keja'a sa satniñu sa nuu Iya Tátununi ma.

² Kovaa visi jaku-ka ñayii ma, ka jani ini i ja masu tee ni tetniñu ña'a Cristo ma kúu sa, kovaa ja ndaa ndija ja ka jini ndaka maa ni ja maa ya ni tetniñu ña'a. Vaa ndijin, ja ni ka kandija ni tnu'u Su'si ma ja ni kaxtnu'u sa ma, te ka iyo ni nuu nda'a iya tátununi nuu o a, te chukan kúu ja na'a ja tee ni tetniñu ña'a Cristo ma kúu sa.

³ Nú nde ni ká'an tnu'u sa ja masu sa'a sa ja va'a, te jin ndasa'a maa ni kuenda:

⁴ ¿Xi ka jani ini ni ja ñatuu nawa jin kaa sa te jin koteku sa?

⁵ ¿Xi ka jani ini ni ja masu ka iyo tna sa ja kuu jin tnanda'a sa ji'in in ku'va o a ja ko kuu ña ñasi'i sa, sukan ni ka tnanda'a jaku-ka tee ni tetniñu ña'a Su'si ma, xi sukan ni ka tnanda'a ñani Jesús Iya Tátnuni ma, xi sukan ni tnanda'a Cefas ma?

⁶ ¿Xi ka jani ini ni ja maa in-ni saña ji'in Bernabé a onde jin satniñu sa saa jin koteku sa nani ka kaxtnu'u sa tnu'u Su'si ma?

⁷ ¿Xi na in ja kúu de soldado te ndáchuya'vi de maa de? ¿Xi na in sunkoo tnu uva ma ja masu kaa i ja kuun ma? ¿Xi na in jito kiti i ma ja masu ko'o i lechi ti ma?

⁸ ¿Sa'a-ni ká'an sa kuechi ja in ñayii-ni kúu sa? ¿Masu sukan ká'an tna tnu'u ni tatnuni Moisés ma?

⁹ Vaa sa'a ndee nuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma: “Másu ko chu'un o ñunu yu'u kiti jaxi triu ma.” Sa'a ni tatnuni Su'si ma, vaa ndí ini tna ya ja jin kuu kiti ma.

¹⁰ Te vi'i-ka ndí ini ya ja jin kuu yo'o. Te chukan kúu ja ni tatnuni ya ja ni tee Moisés ma ja jin kuu o. Vaa nú na in jitu itu i ma chi kúkanu ini i ja kuu triu ma te ni'i i, te nú na in jaxi triu i ma chi kúkanu ini i ja ndaxtutu i triu ni kuu ma.

¹¹ Te nú saña, te ka kaxtnu'u sa tnu'u Su'si a naxe jin ndani'i ta'vi ni ma, kuiti ka iyo tna ni ja jin ndachindee ña'a ni nawa ka jiniñu'u sa a.

¹² Nú jaku-ka de ma, ka wa'a ni ja ka jiniñu'u de ma, te kuiti ka iyo tna sa ja jin taa ni. Kovaa ñatuu nde ka ka'an sa ja ka iyo ni ja jin taa ni nawa ka jiniñu'u sa ma chi ka satniñu maa sa sukan-va'a jin

ni'i sa. Vaa ñatuu ka kuni sa ja kuechi ja chukan, te nasa yukan te jin xtaya ni te masu jin kandija-ka ni tnu'u vii tnu'u va'a Cristo o a.

¹³ ¿Xi ñatuu ka ndaka'án ni ja ñayii ni ka yo satniñu nuu Su'si ma ini veñu'u ka'nu ma, ni ka yo jaa i ja ni yo jan koo ñayii ma ni ka yo jan xsia'a i ma? Te ñayii ni ka yo jinukuechi nuu altar nuu ka ndakua'a ñayii ma kiti nuu Su'si ma, ni ka yo jaa i vala ja ni ka yo wa'a ñayii ma.

¹⁴ Te suni sukan ni tatnuni tna Iya Tátnuni ma ja ñayii ka káxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma, ka iyo i ja jin ko ndi ini jaku-ka ñayii ni ka nduu tna sa'ya Su'si ma naxe jin koteku i ma.

¹⁵ Kovaa visi sukan ká'an tnu'u Su'si ma ja sukan ko kuu ma, kovaa saña chi masu nde ni'i sa ndaka chukan. Te másu ko jin kani ini ni ja ni tee sa sa'a, sukan-va'a jin ko sa'a ni sukan ja kuu sa. Va'a-ka ja na kúu sa sana ja jin kani ini ni ja ndiyo ini sa ja ni'i sa ja nawa jin taa ni ma, te nasa yukan, te ja vala ñii ja chukan, te skenaa sa jayiñu'u sa iyo ja ni'i sa nuu Su'si ma.

¹⁶ Chukan kúu ja saña chi ja káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si a chi masu nawa kúu ja ko sa'a vixi sa ja in ja vii ja luu kúu ja sa'a sa a, vaa maa Iya Tátnuni ma ni tatnuni ja jiniñu'u kuiti ja kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a maa ya a, te nda'vi maa sa nú ma sa'a sa sukan ni tatnuni ya ma.

¹⁷ Chukan kúu ja nú ni-yu'u ni-ini sa káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si o a chi iyo ja ndani'i ta'vi sa. Kovaa visi ñatuu kúu ini sa ja sa'a sa, kovaa ndása'a sa kuenda ja jiniñu'u ja sa'a sa, vaa sukan já ni tatnuni Su'si ma ja sa'a sa.

¹⁸ ¿Te nde a kúu ja ni'i sa ja káxtnu'u sa tnu'u vii

tnu'u va'a Cristo ma, ka jani ini ni? Saña chi in ja sa'a ja kúsii ini xeen sa kúu ja káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Cristo ma, te ñatuu nawa ka ndataa ni nuu sa, visi iyo sa ja jin kondetuu ni ja kaa sa.

¹⁹ Chukan kúu ja nune nda'a nuu sa, vaa ñatuu na in ñayii tátnuni i nde a kúni i ja sa'a sa ma. Kovaa saña chi ja ndaka ja sa'a sa a, te ni nduu sa in ñayii jinukuechi nuu ndaka maa ni a, vaa ja kúu ini sa kúu ja kua'a-ka ñayii jin kandija tnu'u Su'si o a.

²⁰ Vaa ka jini maa ni ja nú iyo sa nuu ka iyo ñayii judío ma, te sa'a-nka sa sukan ka sa'a i ma, vaa ka jani ini maa i ja sukan kúni Su'si ma. Te nú iyo sa nuu ka iyo ñayii ka sa'a sukan ni tatnuni Moisés ma, te sa'a-nka sa sukan ka sa'a i ma, visi masu jiniñu'u ja sa'a sa sukan. Kovaa sukan sa'a sa, sukan-va'a jin kandija ñayii yukan sukan ká'an tnu'u vii tnu'u va'a Jesucristo ma.

²¹ Te nú iyo sa nuu ka iyo ñayii ñatuu ka sa'a sukan ni tatnuni Moisés ma, te sa'a sa tnu'u ja ñatuu jini sa sukan ni tatnuni Moisés ma, sukan-va'a jin kandija ñayii ya'a Su'si ma. Kovaa masu ja ñatuu kándija sa sukan ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma kúu, vaa saña chi ûni kándija sa sukan ni tatnuni Cristo ma ja jin sa'a o ma.

²² Te nú iyo sa ne'un ñayii ñatuu ka nukuiñi va'a nuu Su'si ma, te sa'a tna sa tnu'u ja kuee-ni kua'an tna sa tnu'u Su'si o a, sukan-va'a xi ma jin kandija va'a-ka i Su'si ma te jin nukuiñi va'a-ka i nuu ya. Kua'a xeen modo ni nduku sa, sukan-va'a kuu jin ndani'i ta'vi jaku ñayii ma.

²³ Te sa'a sa'a sa, vaa kúni sa ja ko kuu sa in ñayii kaxtnu'u va'a tnu'u vii tnu'u va'a Su'si o a.

²⁴ Vaa ka jini maa ni ja ñayii ka jinu in nuu ka

jínu i ma chi ndaka i ka jínu, kovaa in-ni i kundee te ni'i i ja kuta'vi i ma. Te sukan jín kani tna ini o naxe jin kunukuechi o nuu Su'si o a, sukan-va'a jin ni'i o ja iyo ja taa ya ma, nuna jin kundee o ma.

²⁵ Ndaka ñayii ka jínu ma chi ka nduku i ndaka naxe jin sa'a i ma, sukan-va'a jin kundee i ma, kovaa ja ndaa ká'an sa ja nú ni ka kundee i ma chi jin ni'i i in corona, kovaa chukan chi ja naa-ni kúu. Kovaa yo'o chi nuna jin kundee o ja jin sa'a o sukan kúni Su'si ma chi jin ni'i o in corona ja masu naa kuiti.

²⁶ Te chukan kúu ja saña chi kuenda tnu'u ja jínu tna sa kúu ja tnúñu sa ja sa'a sa sukan kúni Su'si ma, kovaa masu jínu sa sukan ka kuu ñayii ka jínu ndeva'a-ni, kóto nuna jin kundee i xi ña'a ma. Xi sukan ka kuu tee ka skua'a ja jin kanaa de, te kóto nuna jin kundee de xi ña'a ma.

²⁷ Chukan kúu ja masu ndí ini sa, visi na ndo'o neni yikikuñu sa a. Kovaa ja ndí ini sa kúu ja na kunukuechi va'a i nuu Su'si ma, nasa yukan, te skenaa sa maa sa, te vitna ja maa sa káxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Su'si a nuu in-ka ñayii ma.

10

Máko jin chiñu'u o tna'a ja masu Su'si ka kuu ma

¹ Ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, kúni sa ja jin kuni ni sukan ni sa'a Su'si ma ja in viko ma te kati kati-ni ni ka iyo ndaka tna'a o ñayii jana'a ma, ji'in sukan ni ka ya'a ndaka i nuu mar ma, nuu ni ndene'e ya i ñuu Egipto ma.

² Te ja maa Moisés ma, te kuenda tnu'u ja ni ka jandute tna i kúu ja ni ka yinee i kati viko ma, ji'in ja ni ka ya'a yichi i nuu mar ma.

³ Te ni ka jaa ndaka tna'a i xtatila ni tetniñu Su'si ma onde andivi ma.

⁴ Te ni ka ji'i tna ndaka i ndute ni xtoo Su'si ma nuu toto ma, vaa maa Cristo ma ndikin ña'a kuan koo i ma, te ni wa'a ya ndute ni too toto ma ni ka ji'i i, vaa maa ya kúu iya sa'a ja koteku o ma.

⁵ Kovaa kua'a xeen-ka ñayii ya'a, ñatuu ni jatna ini Su'si ma sukan ni ka sa'a ka kuu i ma, te chukan kúu ja ni ka ji'i i ichi kuan koo i nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma, te yukan-ni ni ka kendoo i.

⁶ Kovaa sa'a ni sa'a Su'si ma ji'in ñayii yukan, sukan-va'a yo'o ja ka iyo o vitna a, te na jin ndakani jin ndaka'vi ini o, te máko jin ndiyo ini o ja jin ko sa'a o ja u'vi ma, sukan ni ka yo ndiyo ini ñayii yukan, te ni ka yo sa'a i ja u'vi ja ñatuu játna ini Su'si ma.

⁷ Te máko jin ndachiñu'u ni ja masu Su'si ka kuu ma, sukan ni ka sa'a jaku i ma ja ni ka ndachiñu'u i tna'a ja masu Su'si kúu ma. Vaa sa'a ndee nuu tutu Su'si a: “Ni ka jinkoo ñayii ma, te ni ka jaa, ni ka ji'i i ma, te ni ka ndokuiñi i, te ni ka jakondee i ka sa'a i ja u'vi ma, te ûni ka kuu-nka maa i nuu ja masu Su'si kúu ma, te ni ka jiso kuechi i nuu Su'si ndija ma.”

⁸ Ni a jin kivi nduu ni ji'in ndi-in ndi-in ñayii masu ni tnanda'a ji'in ni ma, sukan ni ka sa'a jaku i kivi yukan ma, te in kivi-ni, ni ka ji'i oko uni mil ñayii ma, kuechi ja ni ka sa'a maa i ja u'vi ma.

⁹ Ni a jin kototnuni ni Iya Tátnuni ma sukan ni ka sa'a jaku ñayii ma, te ni ka ji'i i ja ni ka tuu ña'a koo ma.

¹⁰ Ni a koo jin ka'an yika ni nuu Su'si ma ja ñatuu taa ya ja ka jiniñu'u ni ma, sukan ni ka sa'a jaku ñayii ma, te ni ja'ni ña'a ángel iyo ja xnaa ña'a i ma.

Sukan sa'a ña'a Su'si ma, nú ma sa'a o sukan játna ini ya ma.

¹¹ Te ndaka cha'a ni ka ndo'o ñayii yukan, te ndee i nuu tutu Su'si o a, sukan-va'a yo'o ja ka iyo o tiempu ya'a ja ve ndi'i ñuu ñayivi ya, jin kuni o te jin ndasa'a o kuenda, te na jin ko koto va'a o maa o.

¹² Chukan kúu ja nú na in jani ini ja núkuiñi va'a i nuu Su'si ma, te konde'ya va'a i, nasa yukan, te kotuu i.

¹³ Jin kona'a ni ja tachi ma chi iyo ñukuun kuiti i ja kototnuni ña'a i, te ska'an ña'a i, sukan ska'an i ndaka-ka ñayii ma ja jin sa'a i ja u'vi ma. Kovaa yo'o chi jin kukanu ini o Su'si ma, vaa masu kua'a ya tnu'u ja kototnuni ña'a tachi ma in ja masu jin kundee o nuu i. Vaa já ni skuiso maa Su'si ma ja maa ya chindee ña'a, te vivii jin yanduu o, te jin kaku o nuu ja u'vi ma.

¹⁴ Chukan kúu ja ndijin ja kútoo ña'a sa, jin xndoo ni ja masu Su'si ka kuu ma, te máko jin ndachiñu'u-ka ni i.

¹⁵ Ká'an sa nuu ni, vaa jani ini sa ja ñayii ka jaku'ni va'a ini ka kuu ni. Te jin ndasa'a maa ni kuenda ja ká'an sa a.

¹⁶ Ora ka ji'i ndaka o ndute uva ma te ka ni'i o ja va'a ja vii ma te ka ndakuan-ta'vi o nuu Su'si ma, te ka ndaka'án o sukan ni jati niñi Cristo ma saa ni ka ndani'i ta'vi ndi-in ndi-in o a, te in-ni ja ka ñu'u ini ndaka o. Te xtatila ka jaa o in in ta'vi ma, te ka ndaka'án o sukan ni ndo'o ni neni yikikuñu Cristo ma nuu tniñu o ma, te in-ni ja ka ñu'u ini ndaka o.

¹⁷ Vaa in-ni xtatila ma kúu, te visi kua'a o ka kuu, kovaa in-ni yikikuñu ka kuu o ji'in ya, vaa in-ni xtatila ma, te ka jaa ndaka o.

18 Jin ndasa'a ni kuenda ja ñayii ñuu Israel ma, ora ka jaa i ja ka ndakua'a ñayii ma nuu Su'si ma, chi ja ka ketna'a ini i ji'in Su'si ma ji'in ñayii ni ka ndakua'a in kiti nuu altar Su'si ma kúu ja ka sa'a i sukan ma.

19 Kovaa ja ka ndakua'a ñayii ma nuu tna'a ja masu Su'si ka kuu ma, masu nde jiniñu'u ja ka sa'a i ma, vaa masu nawa ka kuu ma.

20 Te ja ká'an sa kúu ja tna'a ja ka ndakua'a ñayii ñatuu ka kandija Su'si ma nuu tna'a ja masu Su'si ka kuu ma chi nuu tachi ma ka ndakua'a i, te masu nuu Su'si ma. Te ñatuu kúni sa ja koo jin kaa ni ta'vi tachi ma.

21 Yo'o ja ka ndachiñu'u o Cristo Iya Tátñuni ma te ka iyo o nuu mesa ya ma, ja ka ji'i o ndute uva ma te ka ndaka'án o sukan ni ndo'o ni neni ya ma saa jin ndani'i ta'vi o ma, masu va'a-ni ja sani te jin nukoo jin nuku'un o ja jin kaa jin ko'o o tna'a ja ka ndakua'a i nuu ja masu Su'si ka kuu ma, vaa nuu tachi ma ka ndakua'a i ma.

22 Másu ko jin sa'a o sukan, vaa nú ña'a, te jin sa'a o ja ndakiti ini Cristo iya tátñuni nuu o ma. ¿Xi kuu jin kundee yo'o nuu ya ma, ka jani ini ni?

23 “Ndaka chi kuu sa'a o”, kovaa masu ndaka chíndee ña'a ja konukuiñi va'a-ka o nuu Su'si ma. “Ndaka chi kuu sa'a o”, kovaa masu ndaka kuu sa'a ja jin koo va'a-ka o nuu Su'si ma.

24 Ni-in jin ko nduku ja jin koo va'a-ka maa o chi su'va ja jin nduku o ja jin sa'a o kúu ja jin koo va'a-ka in-ka ñayii ma.

25 Te ndaka kuñu ka xiko i ma, te kuu jin kaa ni. Te másu ko jin kakan-tnu'u ni ndenu vee kuñu ma, kuechi ja janitñuni o a chi xtna'a ña'a i nuna kuni

o ndenu vee ma.

²⁶ Vaa kuenda maa Su'si ma kúu ñu'ú ya ji'in ndaka ja iyo ñuu ñayivi a.

²⁷ Chukan kúu ja nú in ñayii ñatuu kándija Su'si ma, te kana ña'a i ja kaa ni xita ve'e i ma, te nú kúni ni ja ki'in ni, te ndaka ja kani i nuu ni ma, te kaa ni. Máko kakan-tnu'u kuiti ni ndenu vee ja jin kaa ni ma, kuechi ja janitnuni ni ma chi xtna'a ña'a i nuna kuni ni ma.

²⁸ Kovaa nú na in na ka'an: “Cha'a kúu ja ni ka ndakua'a i nuu ja masu Su'si ma ka kuu ma”, te máko kaa ni, kuechi ja ñayii yukan já ni kaxtnu'u i ma, te maa ñayii yukan chi xtna'a ña'a janitnuni i ma nuna kuni i ja kaa ni ma. Kovaa jin kona'a ni ja kuenda maa Iya Tátuni ma kúu ñu'ú ya ji'in ndaka ja iyo ñuu ñayivi ya, te ni sa'a vii, ni sa'a ndoo ya ja kuu jin kaa o ndaka.

²⁹ Kovaa nú sukan jani ini ñayii yukan, te visi iyo ja kuu kaa sa, kovaa masu kaa sa, vaa ñatuu kúni sa ja ndaxtekuechi ña'a ñayii yukan sukan jani ini i ma.

³⁰ Visi na ndakuan-ta'vi o nuu Su'si ma te kaa o ja jani ini o ja kuu kaa o ma, kovaa nú iyo in ñayii ja jani ini i ja masu kuu kaa o ma, masu játna ini Su'si ma ja sa'a o ja kúxii ini in-ka ñayii ma ja jani ini i ja masu va'a-ni sa'a o ma.

³¹ Ndeva'a-ni nawa kaa o nawa ko'o o ma xi nawa sa'a o ma, te kú'un ini o ja sa'a o ma, te sa'a i ja jin ndachiñu'u ñayii ma Su'si ma.

³² Máko jin sa'a o in ja kasi ndee ja ñayii ka kuu judío ma, xi ñayii ñatuu ka kandija Su'si ma, xi ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te jin ndakakayata i nuu Su'si ma ja kuechi o ma.

³³ Su'va jin ku'un ini ni ja jin sa'a ni sukan sa'a maa sa a, ja ndúku sa ja ndaka ñayii ma, na jin koo vii jin koo va'a i. Te masu ndúku sa ja koo vava'a maa sa, su'va ja kúni sa kúu ja jin koo vii jin koo va'a-ka kua'a xeen-ka ñayii ma nuu Su'si o ma, sukan-va'a jin ndani'i ta'vi tna i ma.

11

¹ Jin ko kuu ni sukan sa'a sukan kúu sa a, vaa saña chi sukan sa'a sukan kúu maa Cristo o ma, sukan sa'a sa, vaa maa ya chi masu ni jani ini ya ja kuu maa-ni ya ma chi ni jani ini ya ja jin kuu ndaka o.

Sukan jin kondesi xini ña'a ma ora ka ndachiñu'u ña Su'si ma

² Kútachi xeen sa ja va'a-ni ka sa'a ni, vaa ka ndaka'án ña'a ni ndaka jichi, te ka sa'a ni ndaka sukan ni kaxtnu'u sa ja jin ko sa'a jin ko kuu ni ma.

³ Kovaa kúni sa ja jin jaku'ni ini ni ja Cristo ma kúu iya táa ndaka nawa ka jiniñu'u o ma, te maa ya tátununi nuu o a, te chukan kúu ja kuenda tnu'u ja xini ndaka tee ma kúu Cristo ma. Te sukan kúu ji'in tee ma, vaa maa de ndí ini ndaka nawa jiniñu'u ñasi'i de ma, te chukan kúu ja kuenda tnu'u ja xini ña'a ma kúu tee ma. Te ja sa'a Cristo ma ndaka sukan tátununi Su'si ma, te chukan kúu ja kuenda tnu'u ja xini Cristo ma kúu Su'si ma.

⁴ Chukan kúu ja ndaka tee ma, nú ndesi xini de ma ora jikan-ta'vi de ma xi ora ndákaxtnu'u de tnu'u ni wa'a Su'si ma, ñatuu jandetu de nuu Cristo iya kúu xini de ma.

⁵ Suni ndaka ña'a ñatuu ndesi xini ña ma ora jikan-ta'vi ña xi ora ndákaxtnu'u ña tnu'u ni wa'a

Su'si ma, ñatuu jandetu ña nuu tee kúu xini ña ma, te in ja kan-nuu kúu, vaa kuenda tnu'u ja ni sete yanda xini ña ma kúu.

⁶ Vaa nú ña'a ma, ma kasi ña xini ña ma, saa-nka nuna sete yanda xini ña ma. Kovaa nú kukan-nuu ña ja ka'nde ña ixi ña ma xi sete yanda xini ña ma, va'a-ka na kasi ña xini ña ma.

⁷ Kovaa tee ma, másu ko kasi de xini de ma, vaa Su'si ma chi ni sa'a ya tee ma sukan kaa maa ya ma, te jayiñu'u Su'si ma jini o nuna sa'a de sa'a. Kovaa ña'a ma, jayiñu'u tee ma jini o nuna sa'a ña sa'a, vaa jandetu ña nuu yii ña ma ji'in nuu Su'si ma.

⁸ Vaa tee ma chi masu yika ña'a ma ni kee de, chi su'va maa ña'a ma ni kee yika tee ma.

⁹ Suni masu ni sa'a Su'si ma tee ma ja kuechi ña'a ma, nú masu ja ña'a ma ni sa'a ya, sukan-va'a jin chindee tna'a de ji'in ña.

¹⁰ Chukan kúu ja ña'a ma chi jiniñu'u ja kondesi xini ña ma, sukan-va'a kona'a ja iyo in tee tátnuni nuu ña, vaa ka nde'ya ña'a ángel ma.

¹¹ Kovaa yo'o ja ka kandija o Iya Tátnuni a, ka jini o ja masu kuu koo tee ma nú masu ja onde ña'a ma, te ni masu kuu koo ña'a ma nú masu ja onde tee ma.

¹² Vaa sukan ni sa'a Su'si ma ña'a ma ja yiki yika tee ma te ni kuva'a ña ma, te suni ja ña'a ma sana ni kâku tee ma. Kovaa ndaka o chi nuu Su'si ma ve koo o.

¹³ Chukan kúu ja jin ndasa'a maa ni kuenda nú va'a-ni ja ña'a ma, te konune xini ña xi kondesi ora jikan-ta'vi ña nuu Su'si ma.

¹⁴ Sa'a, te ka jini o ja in ja kan-nuu kúu nuna kua'a tee ma tnu'u ja kunani ixi de ma,

¹⁵ kovaa in jayiñu'u kúu ja kua'a ña'a ma tnu'u ja kunani ixi ña ma. Vaa ña'a ma, ni wa'a Su'si ma ixi ña ma, sukan-va'a kondesi xini ña ma nde kua'an nde vee ña ma.

¹⁶ Nú na in ñatuu jaku'ni ini sa'a te kúni i ja sa'a ndaa i, kóna'a i ja yo'o ji'in ndaka ñayii ka kandija Su'si ma, ñatuu ka neva'a o in-ka ja jin kondikin o ja jin sa'a o.

Jaku ñayii ma, ñatuu ka sa'a i sukan játna ini Su'si ma ora ka ndatna'a o ja ka ndakune'e o sukan ni ji'i Jesucristo ma nuu tniñu o ma

¹⁷ Ja káxtnu'u sa nuu ni a kúu te ndáka'an-so'o-ka sa nuu ni. Vaa masu kúu ka'an sa ja va'a-ni ka sa'a ni ora ka ndatna'a ni ja ka ndakune'e ni sukan ni ji'i Jesucristo ma, te masu nawa chindee ña'a i, su'va ja u'vi kúu nuu ni a, vaa ñatuu ka sa'a ni sukan kúni Su'si ma.

¹⁸ In ja ni jiniso'o sa ja ka ka'an i kúu ja ora ka ndatna'a ni ja jin chiñu'u ni Su'si ma, ñatuu ka ketna'a ini ni, te jaku chi kándija sa ja sukan ka kuu ni.

¹⁹ ¡Vaa jiniñu'u ja sukan ma jin ketna'a ini ni, sukan-va'a jin kuni o na in ndija sa'a sukan játna ini Su'si ma!

²⁰ Chukan kúu ja ora ka ndatna'a ni ma, masu ka ndaka'án-ka ni sukan ni tatnuni Iya Tátununi ma kii ni kuxini ñukuun ya ji'in tee ni ka yo ndikin ya ma.

²¹ Vaa ora ka jaa ni ma, ñatuu ka ndetu tna'a ni, nú masu ja maa maa ni, ka kuxini ni sukan ka kuni maa ni, nani jaku ni ka kokon-ka te jaku-ka ni ka ndajini.

²² ¿Masu ka iyo ve'e ni ma nuu kuu jin kaa jin ko'o ni? ¿Xi ka saxiko ni ñayii ka kandija Su'si o a? ¿Te

ka kuni ni ja jin kukan-nuu ñayii ñatuu ka yinda'a nawa jin kaa i ma? ¿Naxe ka'an-nka sa, ka jani ini ni? ¿Ka'an sa ja naka va'a ka sa'a ni a? ¡Ña'a!

Ni tatnuni Jesucristo Iya Tátnuni ma sukan jin sa'a o ora ka ndatna'a o ja ka ndakune'e o ja ni ji'i ya nuu tniñu o ma

²³ Vaa maa Iya Tátnuni ma ni kaxtnu'u nuu sa ja ndakaxtnu'u sa sa'a nuu ni a: Ja Jesús Iya Tátnuni ma, maa jakuaa kivi jin ke'en-su'va i ya ma, ni tniñi ya xtatila ma,

²⁴ te ni jinu ja ni ndakuan-ta'vi ya ma, te ni ta'vi ya, te jiña'a ya: “Cha'a kúu in ja kúni ka'an sukan ndo'o neni yikikuñu sa a ja kuechi ndaka ni ma. Sa'a jin ko sa'a ni, te jin ndaka'an ni sukan ni ndo'o ni neni sa ja jin kuu ni ma”, kuu ya jiña'a ya.

²⁵ Nuñu ni jinu ni jaa ya xtatila ji'in de ma, ni tniñi ya nuu ñu'u ndute uva ma, te jiña'a ya: “Cha'a kúu in ja jaa ni tatnuni Su'si ma, te ni skuiso ya, ja maa niñi sa ja kati ma, te sana jin kaku ni nuu ja u'vi ma. Ndaka jichi ka ndatna'a ni ja jin ko'o ni ndute uva a, te jin ndaka'án ni sukan ni ndo'o ni neni sa ma te ni jati niñi sa ma ja jin kuu ni ma”, kúu ya jiña'a ya.

²⁶ Chukan kúu ja ndáka'an-so'o sa nuu ni ja ndaka jichi jin kaa ni xtatila ma te jin ko'o ni ndute uva ma, te jin ndaka'án ni sukan ni ji'i Iya Tátnuni ma nuu krusi ma. Te sa'a jin ndakaxtnu'u nuu tna'a ni onde kenda kivi ndii ya ma.

Naxe jin sa'a o ora ka ndatna'a o ja jin kaa o xtatila ma te jin ko'o o ndute uva ma sukan ni tatnuni Iya Tátnuni ma

27 Chukan kúu ja nú nde o ñatuu jika ndaa sukan kúni Su'si ma te kaa o xtatila ma te ko'o o ndute uva ma sukan ni tatnuni Jesucristo Iya Tátnuni ma chi kuiso kuechi o, vaa ka'án yichi ka'án uun-ni o sukan ni ndo'o yikikuñu Iya Tátnuni ma ji'in sukan ni jati niñi ya ma.

28 Chukan kúu ja xi'na-ka jín ndasa'a maa maa o kuenda naxe ka iyo o nuu Su'si ma, te sana jin kaa o xtatila ma te jin ko'o o ndute uva ma, ja ka ndakune'e o sukan ni ndo'o ni neni ya ma.

29 Chukan kúu ja nú nde o sa'a neé sa'a ñuu-ni nuu Su'si ma, te jaa o xtatila ma te ji'i o ndute uva ma te ñatuu ndása'a o kuenda sukan ni ndo'o ni neni yikikuñu Jesucristo Iya Tátnuni ma chi ndachunaa o nuu maa Iya Tátnuni ma, vaa ñatuu sa'a o sukan ni tatnuni ya ma.

30 Chukan kúu ja ka iyo kua'a ñayii ka ku'u ne'un ni a, te kua'a i ni ka kuita, te jaku i, já ni ka ji'i i, vaa ni ka kujika i nuu Su'si ma.

31 Nute jin ndasa'a vava'a o kuenda naxe ka iyo o nuu Su'si ma chi masu jiniñu'u ja ndakan ya kuenda nuu o te xndo'o xneni ña'a ya.

32 Jín kona'a o ja nú xndo'o xneni ña'a ya vitna ja ka iyo-ka o ñuu ñayivi a chi ja kúni ya kúu ja jin ndasa'a o kuenda te jin kutu'va o naxe jin ko sa'a jin ko kuu o nuu ya, sukan-va'a ma jin chunaa o sukan jin chunaa ñayii ñatuu ka kandija sukan ká'an Su'si ma kivi jin ndenda koo o nuu ya ma.

33 Chukan kúu ja ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a, nú ka ndatna'a ni ja jin kaa ni xtatila ma te jin ko'o ni ndute uva ma sukan ni tatnuni Jesús Iya Tátnuni ma, jin kondetu tna'a ndi-in ndi-in ni, sana jin kaa ni te jin ko'o ni ndute uva ma.

³⁴ Nú nde ni kókon, va'a-ka ja na kaa ni xita ve'e ni ma sana ki'in ni, sukan-va'a máko ko kanduu ko kani'ni ni ja kaa ni te kuiso kuechi ni te chunaa ni ja u'vi sa'a ni ma. Ndaka-ka ma ndakin tna'a maa sa kivi jaan sa ma.

12

Tna'a ja skuta'vi ña'a Xtumani Ndios ma ini anua o a

¹ Ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, kúni sa ja jin kuni ni siki ja ni skuta'vi ña'a Xtumani Ndios ma in in o ja kuu jin sa'a o ja jin kunukuechi o nuu Su'si ma.

² Vaa kivi ñatuu jin kuni-ka ni Su'si ndija o a chi ni ka yo xnda'vi ña'a i, te kuan koo ni nuu ka iyo ja masu Su'si ka kuu ma ja masu ka ka'an ma, te ñukuun ni ka yo jinukuechi ni nuu i.

³ Chukan kúu ja káxtnu'u sa nuu ni ja ndeva'a-ni ñayii, te ka'an u'vi i ja kuu Jesús ma chi ñatuu na Xtumani Ndios ma iyo ji'in i. Te ñatuu na in kuu ka'an ja Jesús ma kúu iya tátnumi nuu i ma, nú ñatuu na Xtumani Ndios ma iyo ji'in i.

⁴ Vaa ka iyo kua'a ja skuta'vi ña'a Xtumani Ndios ma ndi-in ndi-in o, kovaa maa in-ni ya kúu iya táa nuu ndaka o.

⁵ Te kua'a xeen ja ka iyo ja kuu jin sa'a o ja jin kunukuechi o nuu Iya Tátnumi ma, kovaa jín kona'a o ja nuu maa in-ni ya ka jinukuechi o.

⁶ Te ndi-in ndi-in o chi siin siin ja kuu jin sa'a o ja jin kunukuechi o nuu Su'si ma, kovaa maa in-ni ya kúu iya táa tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma ja kuu jin sa'a o ndaka ma.

⁷ Te maa Xtumani Ndios ka iyo ji'in o ma, taa ya maa maa o sukan jin ko sa'a jin ko kuu o, sukan-va'a jin chindee tna'a ndi-in ndi-in o.

⁸ Vaa ka iyo yo'o chi taa Xtumani Ndios ma tnu'u ndichi. Te ka iyo yo'o chi sa'a ya ja jin jaku'ni-ka ini o, sukan kuni maa Xtumani Ndios ma.

⁹ Te ka iyo yo'o chi maa Xtumani Ndios ma sa'a ja masu nawa ko kasi ndee ko kasi ndoso ja ni-yu'u ni-ini o kukanu ini o maa ya ma, te sa'a ya nawa kakan-ta'vi o nuu ya ma. Te ka iyo yo'o chi maa Xtumani Ndios ma sa'a ja nuna jin kakan-ta'vi o nuu Su'si ma ja na nduva'a in ñayii ku'u ma chi nduva'a i.

¹⁰ Te jaku-ka o, sa'a ya ja kuu jin sa'a o milagru. Te jaku-ka o ma chi maa Xtumani Ndios ma kaxtnu'u nuu o nawa iyo ja ko kuu ma, te ndakaxtnu'u o nuu ñayii ma. Te jaku-ka o ma chi maa Xtumani Ndios ma sa'a ja jin ndakunitnuni o ja nu ka iyo ñayii ma ji'in Xtumani Su'si ma xi ka iyo i ji'in tachi ma. Te jaku-ka o ma chi sa'a Xtumani Ndios ma ja kuu jin ka'an o kua'a sa'an. Te jaku-ka o chi maa Xtumani Ndios ma chindee ña'a te jaku'ni ini o te ndaka'an o nawa kuni ka'an sa'an ka ka'an i ma.

¹¹ Kovaa ndaka cha'a chi maa in-ni Xtumani Ndios ma skuta'vi ña'a nuu ndi-in ndi-in o ma sukan kuni maa ya ma.

¹² Vaa yikikuñu o a chi ka iyo nda'a o, ja'a o, xninda'a o, nduchinuu o, te sukan kua'a-ka ja ka iyo, kovaa in-ni yikikuñu o kuu. Te sukan tna kuu Cristo ma.

¹³ Vaa ja maa in-ni Xtumani Ndios ma, te ni ka jandute o ja jin nduu o in-ni ñayii, ka kuu o ñayii judío, ka kuu o ñayii griego, ka kuu o ñayii ka jinukuechi, ka kuu o ñayii ka nune. Te ndaka o, ni

skuta'vi ña'a Su'si ma Xtumani maa ya ma ini anua o a, te koo ya ini anua ndi-in ndi-in o, te maa in-ni ya kúu.

¹⁴ Te sukan kúu yikikuñu o a, sukan ka kuu tna ndaka o nuu Su'si ma, vaa ka iyo nda'a o ja'a o nduchinuu o, te ndaka i ka jiniñu'u tna'a sana kuu nawa sa'a o.

¹⁵ Chukan kúu ja nuna kuña'a ja'a o a nuu nda'a o a: “Vaa masu kúu sa'a ri sukan sa'a ro ja kúu ro nda'a, te ma jin kituu tna'a-ka o”, kovaa masu kuu sa'a ja'a o a sukan, vaa in-ni yikikuñu ka kuu nduu i, te ka jiniñu'u tna'a i.

¹⁶ Te ni a so'o o a, nuna kuña'a i nuu nduchinuu o a: “Vaa masu kúu sa'a ri sukan sa'a ro ja kúu ro nduchinuu a, te chukan kúu ja masu jin koo kaa-ka o”, kovaa masu kuu sa'a tna i sukan, vaa in-ni yikikuñu ka kuu i te ka jiniñu'u tna'a tna i.

¹⁷ Te chukan kúu ja jín ndasa'a maa o kuenda ja nú ni-ka'nu yikikuñu o a, nanimaa nduchinuu ko kuu i, te ¿naxe kuniso'o o? Te nú ni-ka'nu yikikuñu o a, nanimaa so'o ko kuu i, te ¿naxe xtatachi o xi ni'i o xiko sukan sa'a xitni o a?

¹⁸ Kovaa sukan ni sa'a ña'a maa Su'si ma, ja ni tenee ya so'o o a, xitni o a, nduchinuu o a, ji'in ndaka-ka ja ni taa maa Su'si ma, sukan-va'a koo va'a yikikuñu o a, vaa sukan ni kuu ini maa ya.

¹⁹ Vaa nú inuu jin ko kuu ndaka, ¿naxe-nka kava yikikuñu o a?

²⁰ Kovaa vitna, te ka jini o ja kua'a ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma, sukan-va'a koo va'a o, kovaa ndaka chi in-ni yikikuñu kúu o a.

²¹ Ni a nduchinuu o a, masu kuu kuña'a i nda'a o a: “Masu nde jiniñu'u ña'a ri”, te ni a xini o a, masu

kuu kuña'a i ja'a o a: “Kuán ndiyo, ki'in ro, vaa masu nde jiniñu'u ña'a ri.”

²² Su'va tna'a ja jani ini o ja kuechi-ka i ma te masu nawa ka sa'a xeen i ma, kovaa suu i ka ndanuu-ka.

²³ Te tna'a ja jani ini o ja masu nawa ka kuu ma, te skone'nu o sa'ma va'a-ka. Te tna'a ja jani ini o ja masu ja vivii ka kuu ma, te suu i ndása'a vivii-ka o.

²⁴ Kovaa tna'a ja vivii-ka ka ndaa ma, masu ka jiniñu'u-ka i ja ndasa'a vivii-ka o i, vaa já vivii já ni sa'a ña'a maa Su'si ma. Kovaa maa Su'si ma ni tatnuni ja koo kua'a-ka jayiñu'u nuu ja ñatuu na jayiñu'u neva'a i ma.

²⁵ Sukan-va'a ni-ka'nu yikikuñu o a, jin ko ndi ini nuu tna'a i, te ñatuu jin ko kusiin jin ko kusu'va i.

²⁶ Te nú ndenu u'vi o ma chi ni-ka'nu yikikuñu o a u'vi, te nú nde a ka ka'an ñayii ma ja vivii-ka kaa i ma, te sii ini xeen kúu ni-ka'nu yikikuñu o a.

²⁷ Te sukan ka kuu ndaka tna'a o ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma, te nú vivii ka ketna'a ini ndi-in ndi-in o ma, te yikikuñu Cristo ma ka kuu ndaka o.

²⁸ Te chukan kúu ja sa'a ni sa'a Su'si ma ne'un ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te xinañu'u-ka ni sunkani ya tee ka kuu apóstol ma, ja kúni ka'an “tee ni tetniñu maa Jesucristo Iya Tátnuni ma.” Sani te ni sunkani ya ñayii ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a maa Su'si ma ja jin ndakaxtnu'u i nuu ñayii ma. Sani te ni sunkani ya ñayii ka sa'a milagru ma. Sani te ni sunkani ya ñayii jin kakan-ta'vi nuu Su'si ma te jin nduva'a ñayii ka ku'u ma. Sani te ni sunkani ya ñayii ka chindee ñayii ka jiniñu'u ma. Sani te ni sunkani ya ñayii ka jito ndaka-ka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ja vivii na jin kaka i nuu Su'si ma. Sani te ni sunkani ya ñayii ja kuu jin ka'an i in-ka

sa'an ja jin ndachiñu'u i Su'si ma.

²⁹ ¿Te naxe ka jani ini ni? ¿Ndaka ñayii ma ka kuu apóstol ni tetniñu Jesucristo ma? ¿Xi ndaka i ka kuu ñayii ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma? ¿Xi ndaka i ka kuu teskua'a ja ka kaxtnu'u nuu in-ka ñayii ma? ¿Xi ndaka i ka kuu ñayii ka sa'a milagru?

³⁰ ¿Xi ndaka i ka kuu ñayii ka jikan-ta'vi nuu Su'si ma te ka nduva'a ñayii ka ku'u ma? ¿Xi ndaka i ka ka'an in-ka sa'an ja ka ndachiñu'u i Su'si ma? ¿Xi ndaka i ka ndaka'an nawa kúni ka'an sa'an ka ka'an ñayii yukan ma? Ña'a.

³¹ Te chukan kúu ja jin ndanduku ni na nde a ni skuta'vi ña'a Su'si ma ja kuu jin ko sa'a ni ja jin kunukuechi ni nuu ya ma, te sukan jin ko sa'a ni. Te vitna, te káxtnu'u sa in ja va'a xeen-ka, te sukan jin ko sa'a ni, vaa in ichi va'a xeen-ka kúu.

13

Ja kanuu-ka kúu ja kútoo tna'a o ma

¹ Nú saña, te visi kúu ká'an sa kua'a sa'an ka ka'an ñayii ñuu ñayivi a xi sa'an ka ka'an ángel ma, kovaa nú ñatuu kútoo sa ñayii ma chi sukan-ni kúu in kaa káxin xi sukan-ni kúu in kaa kíxin, sukan-ni kúu sa.

² Te visi na kuu ndakaxtnu'u sa nuu ñayii ma ja ni kaxtnu'u Su'si ma, te visi na kuu jaku'ni ini sa ndaka ja iyo yu'u nuu tnu'u Su'si a ji'in ndaka ja iyo yu'u ñuu ñayivi a, te visi ûni kúkanu ini xeen sa Su'si o a ja kuu kuña'a sa yuku ma ja ndaya'a i in-ka nuu koo i ma te ko kuu sukan ma, kovaa nú ñatuu kútoo sa ñayii ma, masu nawa kúu sa nuu Su'si ma.

³ Te visi na ndaxiko sa ndaka ja neva'a sa a te ni'i sa ja kua'a sa ja jin kaa ñayii nda'vi ma, te visi na kanda sa ja jin ka'mi teku ña'a ñayii ma kuechi ja ndikin sa Su'si o a, kovaa nú ñatuu kútoo sa ñayii ma chi nuu Su'si ma masu nde jiniñu'u ja sa'a sa ma.

⁴ Ja kutoo tna'a o ma kúu ja kanda o visi na ndo'o neni o nuu ñayii ma, te kunda'vi ini ndija o i. Ja kutoo tna'a o ma chi ñatuu na tnu'u kueñu ini iyo ini anua o ma. Ja kutoo tna'a o ma chi másu ko kani ini o ja maa o kúu-ka te kanuu-ka o sana in-ka ñayii ma.

⁵ Ja kutoo tna'a o ma chi másu ko ka'an jatu ko ka'an su'va o nuu in-ka ñayii ma, ni a másu ko nduku o ja koo va'a-ka maa o ma sana in-ka ñayii ma, ni a másu ko ndakiti ini o nuu in-ka ñayii ma, ni a másu ko chu'un ini o nawa ni ka'an in-ka ñayii ma nuu o ma.

⁶ Ni a kutachi o ja u'vi ka ndo'o ka tna'a in-ka ñayii ma, su'va jin kutachi o nú ndimaa ja vii ja va'a ka ni'i i ma.

⁷ Ja kutoo tna'a o ma kúu ja kanda o visi na ndo'o neni o ma, te vivii kukanu ini o Su'si ma, te kondetu o ja maa ya chindee ña'a, te kanda o ndeva'a-ni nawa na kéndá nuu o ma.

⁸ Su'va jín kutu'va o ja jin kutoo tna'a ndija ndi-in ndi-in o ni-kani ni-jika, vaa sukan kútoo ña'a Su'si ma. Kovaa tnu'u ka ndakaxtnu'u o nuu tna'a o a chi kenda kivi ja ko kuu sukan ká'an tnu'u Su'si ma, sani te masu na in ndakaxtnu'u-ka tnu'u yukan, vaa maa ya jin koo ji'in o ma. Te ndaka sa'an ka ka'an ñayii ñuu ñayivi a chi masu nde jin kuatniñu-ka, te ndaka tnu'u ndichi ka jini ñayii ñuu ñayivi a masu na in kuatniñu-ka.

9 Vitna chi jaku-ni ka jaku'ni ini o te ka ndakaxtnu'u nuu tna'a o a.

10 Kovaa kivi jin koo o nuu Su'si ma, ja ka jini o vitna a chi ni ka ya'a maa i, te masu chukan jin kukanu ini-ka o, vaa yukan, te jin kuni ndi'i jin kuni tu'u o ja ndaa ká'an ya ma.

11 Vaa sukan kúu ja ve kua'nu o te ve jakun-tnuni-ka ini o ma, sukan ko kuu. Vaa kivi suchi luluu-ni kúu sa ma chi ni yo ka'an sa sukan ká'an in suchi luluu, te ni yo jani ini sa sukan jani ini in suchi luluu ma, te ni yo ndasa'a sa kuenda sukan-ni ndása'a i kuenda ma. Kovaa nuu ni kuu java'a-ka sa ma, te ni xndoo sa sukan ni yo kuu sa nuu luluu-ka sa ma.

12 Chukan kúu ja vitna a, ja ka jaku'ni ini o a chi kuenda tnu'u ja yata in espeju ma-ni ka nde'ya o, te masu ndijin va'a ndaka ja ká'an ya ja ko kuu ma. Kovaa kivi yukan chi nuu nuu o jin kuni o ya. Vitna chi jaku-ni jáku'ni ini sa sukan sa'a Su'si ma, kovaa kivi yukan chi jaku'ni ndi'i ini sa sukan sa'a Su'si ma vitna, vaa jini ndi'i jini tu'u ya ndaka sukan sa'a sukan kúu sa ya.

13 Chukan kúu ja vitna iyo ja ûni jín kukanu ini ndija o Su'si ma, te ûni jín kondetu o ja ko kuu sukan ni skuiso Su'si ma, te ûni jín ku'un ini o ja jin kutoo tna'a ndija o. Te ndinuni cha'a chi ka ndanuu i ja jin sa'a o, kovaa ja kanuu xeen-ka kuu ja kutoo tna'a o ma.

14

Tna'a ja skuta'vi ña'a Xtumani Ndios ma

1 Jin ko ndi ini ni ja jin kutoo tna'a ni, te jin ndanduku ni nde a kúu ja ni skuta'vi ña'a Xtumani

Ndios ma ja jin sa'a ni ja jin kunukuechi ni nuu Su'si ma. Kovaa ja jin ko ndi ini-ka ni kúu ja jin ndakaxtnu'u ni sukan ká'an tnu'u ni taa Su'si ma ja ko kuu ma sukan-va'a jin jaku'ni ini o te jin koo tu'va o ma.

² Chi vaa ñayii ká'an sa'an ni wa'a Xtumani Ndios ma chi nuu Su'si ma-ni ká'an i, te masu jin jaku'ni ini ndaka-ka ñayii ka ndatna'a ma. Vaa maa Xtumani Ndios ma ni wa'a ma, te maa i-ni jini nawa jiña'a i Su'si ma, te ni a in-ka ñayii ñatuu jáku'ni ini.

³ Kovaa ñayii ndákaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma chi nuu ñayii ma ndákaxtnu'u i, vaa ndáka'an-so'o i, te ndáka'an-mani i nuu ñayii ma, sukan-va'a jin konukuiñi va'a i nuu Su'si ma.

⁴ Kovaa ñayii ká'an sa'an ñatuu ka jaku'ni ini ñayii ma, masu nawa chíndee ña'a i, vaa maa in-ni i jáku'ni ini ja ká'an i ma. Kovaa ñayii ndákaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma chi chíndee i ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja jin konukuiñi va'a i nuu ya ma.

⁵ Chukan kúu ja visi kúni sa ja ndaka ni jin ka'an sa'an taa Xtumani Ndios ma, kovaa ja kúu ini xeen-ka sa kúu ja jin ndakaxtnu'u ni tnu'u ni taa Su'si ma. Vaa ja kanuu-ka kúu ja ndákaxtnu'u o tnu'u ni taa Su'si ma sana ja ká'an o sa'an ni taa Xtumani Ndios ma. Xi nú kuu ndaka'an o nawa kúni ka'an sa'an ni taa Xtumani Ndios ma, te na ndaka'an o, sukan-va'a jin jaku'ni ini ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma te chindee ña'a i ja jin koo va'a tna i nuu Su'si ma.

⁶ Va'a-ni. Ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, nuna jaan sa nuu ka iyo ni a te ka'an sa in sa'an taa Xtumani Ndios ma, te nú ma jin jaku'ni ini ni ma, ¿te naxe jin konukuiñi va'a ni nuu Su'si ma? Chukan kúu ja va'a-ka ja na kaxtnu'u sa in tnu'u

ndichi xi ndakaxtnu'u sa sukan ni skuiso Su'si ma ja ko kuu kivi ki'in o ma xi ja kaxtnu'u sa naxe jin ko sa'a jin ko kuu ni nani ka ndetu o Su'si ma, sukan-va'a chindee ña'a i ja jin konukuiñi va'a-ka ni nuu ya.

⁷ Vaa ka jini tu maa ni ja yutnu ka tava i yaa ja kúu flauta ma xi guitarra ma, te nú jin sa'a neé jin sa'a ñuu-ni i yu'u tnu ma, masu jaku'ni ini o na yaa ka tava i ma.

⁸ Te sukan kúu tna ji'in ñayii ka ndetu ja jin koo i jin kanaa i ma. Nú ma kukaji yu'u trompeta ma ja kaxtnu'u tnu ma, masu na in satu'va ja ki'in i jin kanaa i ma.

⁹ Te suni sukan ka kuu tna o. Nuna jin ka'an o in sa'an ja masu na in jáku'ni ini ma, kuenda tnu'u ja ka ka'an neé ka ka'an ñuu-ni o kúu, vaa ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, masu ka jaku'ni ini i ja ká'an o ma.

¹⁰ Kua'a xeen sa'an ka ka'an ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a, kovaa ni-in, te ko ka'an o ja ñatuu na in ma ndaka'an nawa kúni ka'an.

¹¹ Kovaa nú saña, te ñatuu jáku'ni ini sa sa'an ká'an in-ka ñayii ma chi in ñayii masu ñuu yukan kúu sa nuu ñayii ká'an ma, te ñayii ká'an ma chi ñayii in-ka ñuu kúu i nuu sa.

¹² Sukan tna yo'o ja ka ñu'u ini o ja jin ni'i kua'a o ja skuta'vi ña'a Xtumani Ndios ma ja jin kunukuechi o nuu Su'si ma. Te jín nduku o kua'a-ka naxe jin sa'a o ja jin chindee o ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja jin konukuiñi va'a-ka i nuu ya.

¹³ Chukan kúu ja nú na in ká'an sa'an ja masu ka jini o a, te na kakan-ta'vi i nuu Su'si ma ja na kuu ndaka'an i nawa kúni ka'an ma.

¹⁴ Vaa nú saña, te jikan-ta'vi sa nuu Su'si ma ji'in

sa'an ja ñatuu jaku'ni ini sa nawa ká'an ma, ini anua sa ma jikan-ta'vi, kovaa masu jáku'ni ini sa te masu chíndee ña'a i ja koo va'a-ka sa nuu Su'si ma.

¹⁵ Te nú sukan, ¿nawa sa'a sa? Va'a-ka ja kakan-ta'vi sa nuu Su'si ma ji'in ini anua sa a, kovaa na jaku'ni tna ini sa. Kata sa ji'in ini anua sa a nuu Su'si ma, kovaa na jaku'ni ini sa ja jita sa ma.

¹⁶ Vaa nú ndáchiñu'u ni Su'si ma ji'in ini anua ni ma, te nú iyo in ñayii ñatuu jaku'ni-ka ini tnu'u Su'si o a, te ja ndákuan-ta'vi ni nuu Su'si ma, masu kuu ndaskuiso i te ka'an i ja sukan ko kuu ja ni ka'an ni ma. Vaa ñatuu jáku'ni ini i nawa ni ka'an ni ma.

¹⁷ Vaa ndijin chi ja va'a kúu ja sa'a ni ja ndákuan-ta'vi ni nuu Su'si ma, kovaa nuu in-ka ñayii ma, masu nawa chíndee ña'a i ja koo va'a-ka i nuu Su'si ma.

¹⁸ Ndákuan-ta'vi sa nuu Su'si ma ja saña ká'an kua'a-ka sa'an sana ndaka ni.

¹⁹ Kovaa nuu ka ndatna'a o ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a chi va'a-ka ja uni kuun u'un-ni tnu'u ja jin jaku'ni ini ñayii ma ka'an sa ja káxtnu'u sa nuu i ma, sana ja ka'an sa uxi mil tnu'u sa'an ja masu jin jaku'ni ini i ma.

²⁰ Ndjijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, máko jin ko kani ini ni sukan ka jani ini suchi kuechi ma, vaa ñatuu ka jini i nawa jin sa'a i ma. Su'va jin kani ini ni sukan ka kuu ñayii java'a ma ja já ni ka tekú-ka ini i ma te ka jini i nawa ka sa'a i ma. Kovaa nuu ja u'vi ma, te jin ko kuu ni sukan kúu in suchi luluu ma ja ñatuu na ja u'vi ñu'u ini anua i ma.

²¹ Vaa nuu tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma sa'a ká'an i: “Kuatniñu sa ñayii in-ka ñuu in-ka sa'an ma ja

jín ka'an i nuu ñayii ñuu ya'a, kovaa ni masu jin koniniso'o i, sa'a ká'an Iya Tát'nuni ma."

²² Chukan kúu ja ñayii ka ka'an ndeva'a-ni in-ka sa'an ni wa'a Su'si ma chi iyo ja nuu ñayii ñatuu ka kandija tnu'u Su'si o a jin ka'an i, sukan-va'a jin kuni ñayii yukan ja ñayii ka ka'an ma, ka iyo i jí'in Su'si ma. Kovaa tnu'u káxtnu'u Su'si ma chi yo'o chi iyo ja jin ndakaxtnu'u o nuu ñayii ka kandija Su'si ma, sukan-va'a jin kuni i nawa iyo ja sa'a ya ja jin kuu o ma.

²³ Chukan kúu ja jin ndasa'a maa o kuenda ja nú nuu ka ndatna'a o a ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma, te ndi-in ndi-in sa'an jin ka'an ni, te jin kivi koo ñayii ñatuu jin kuni-ka tnu'u Su'si a, xi ñayii ñatuu kandija-ka Su'si o a chi jin ka'an i ja ni ka nduneé janitnuni o a ja sukan ka kuu o ma.

²⁴ Kovaa nú ndaka o ka ndakaxtnu'u tnu'u ni taa Su'si ma, te nuna kivi in ñayii ñatuu jini tnu'u Su'si a, xi ñatuu kándija i ya ma, te kuniso'o i ndaka tnu'u ka ka'an o ma, te ndasa'a i kuenda, te kandija i Su'si ma.

²⁵ Te ja ni ndakunitnuni i naxe iyo ini anua i ma nuu Su'si ma, te ndachindeyi i nuu i te ndachiñu'u i Su'si ma, te ndaka'an i ja ja ndaa ndija kúu ja iyo Su'si ma nuu ka iyo o ma.

²⁶ Te sa'a jín sa'a o nuu ka ndatna'a o ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a, iyo ja jin koo tu'va ndi-in ndi-in o nú nde o kata xi ka'vi o in salmo, xi kaxtnu'u o nawa kúni ka'an tnu'u Su'si o a, xi ka'an o in-ka sa'an, xi jin ndakaxtnu'u o tnu'u ni kaxtnu'u Su'si ma, xi jin ndaka'an o nawa kúni ka'an tnu'u ni kaxtnu'u Su'si ma. Kovaa ndaka jin sa'a vii jin sa'a va'a o, máko jin kanduu jin kani'ni

o, sukan-va'a na chindee ña'a i ja jin konukuiñi va'a ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma.

²⁷ Te nú ka iyo ñayii jin ka'an in-ka sa'an, in uu-ni i na jin ka'an, kovaa maa maa i na ka'an, te koo in ñayii ndaka'an nawa kúni ka'an ja ka ka'an in in i ma.

²⁸ Kovaa nú ñatuu na in kuu ndaka'an nawa kúni ka'an sa'an kúni i ja ka'an i ma chi va'a-ka ja na kasiyu'u i, te ka'an yu'u i ja kuu maa i ji'in Su'si ma.

²⁹ Te suni sukan jín sa'a tna tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma. In uu-ni de ndákaxtnu'u, te jín ndasa'a maa ñayii ma kuenda.

³⁰ Te nú na in núkoo ma te ni kaxtnu'u Su'si ma tnu'u ndakaxtnu'u i ma, te kua'a ñayii xinañu'u ma tnu'u ja na ka'an i.

³¹ Vaa kuu ndi-in ndi-in ni jin ndakaxtnu'u tnu'u Su'si ma, sukan-va'a ndaka o jin kutu'va, te sukan-va'a ndaka o jin koniniso'o ja jin ndaka'an-so'o nuu tna'a o ma.

³² Vaa tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma chi já na'a de nawa ni kaxtnu'u Su'si ma, te kuu jin kondetu de.

³³ Vaa Su'si ma, masu in Su'si sakanuu sakani'ni kúu ya, su'va ja kúni Su'si ma kúu ja jin koo mani o.

Sukan sa'a ya nuu ka ndatna'a ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya ya ma, ja ñatuu na ja u'vi-ka ka sa'a i ma,

³⁴ te chukan kúu ja vivii jin sa'a ni nuu ka ndatna'a ni ma, te jín kasiyu'u ña'a ma, vaa masu na'a vii ja jin ko kukuu yu'u ña. Su'va jín kuandetu ña sukan ka jandetu ña nuu yii ña ma, sukan ká'an tna tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma.

³⁵ Nú iyo nawa jin kakan-tnu'u ña sukan-va'a jin kutu'va ña, va'a-ka ve'e ña ma, te jin kakan-tnu'u

ña nuu yii ña ma. Vaa masu na'a vii ja ká'an ká'an ña nuu ka ndatna'a o ma.

³⁶ Jin kona'a ni ja masu nuu ka iyo maa ni a ni kee tnu'u Su'si ma. Te ni masu nuu maa in-ni ni ni kenda tnu'u Su'si o a, vaa jin ko sa'a ni sukan ka jani ini maa ni.

³⁷ Nú na in jani ini ja in ñayii ndákaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma kúu i, xi in ñayii já ni teku-ka ini nuu Su'si ma kúu i chi iyo ja ndakunitnuni ndandaa i ja ndimaa ja tátununi maa Iya Tátununi ma kúu ja té sa a.

³⁸ Kovaa nú na in ñatuu jan-ta'vi tna'a ja ká'an sa a, masu iyo i ji'in Su'si ma.

³⁹ Chukan kúu ja jin ko ndi ini-ka ni ja jin ndakaxtnu'u ni tnu'u táa Su'si ma, te máko jin ka'nu ndee ni ja jin ka'an i in-ka sa'an ma, kovaa máko jin sakanuu jin sakani'ni-ni ni.

⁴⁰ Te ndaka jin sa'a vii jin sa'a va'a ni.

15

Ja ndaa ndija kúu ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma

¹ Vitna ndáka'an ndaa ndáka'an ndija sa tnu'u va'a tnu'u vii ni kaxtnu'u sa nuu ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, vaa já ni ka jan-ta'vi ni tnu'u Su'si o a te ka kandija ni, te chukan kúu ja ka nukuiñi va'a ni onde vitna.

² Te nú ndimaa jin ko kandija ni te ma jin xndoo ni tnu'u Su'si o a ja ni kaxtnu'u sa ma, te jin ndani'i ta'vi ni, te nuna jin xndoo ni, masu nde jiniñu'u ja ni ka sa'a ni tnu'u ja ni ka kandija ni ma.

³ Vaa saña chi ni kaxtnu'u ndi'i kuiti sa nuu ni sukan ni kaxtnu'u ya nuu sa onde xinañu'u ma, te ja ni kaxtnu'u ya ma kúu ja Cristo ma, ni ji'i ya ja na

xnaa ya kuechi o ma, sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma.

⁴ Te ni ka chu'u i ya, te nuu uni kivi ma, te ni ndateku ya, sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma.

⁵ Te ni kenda ya nuu iyo Cefas ma, te saa ni kenda ya nuu ndi-uxi uu tee ni ka yo ndikin ya ma.

⁶ Te sani te ni kenda ya nuu ka iyo vi'i-ka u'un cientu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te kua'a i ka tekuka, te jaku i, jâ ni ka ji'i.

⁷ Sani te ni kenda ya nuu iyo Jacobo ma. Sani te ni kenda ya nuu ndaka tee ni tetniñu ya ma.

⁸ Te sandi'i-nka ja ndaka de ma, te ni kenda ya nuu sa ma, te ni ndo'o sa sukan kúu in lulu ja kuee xeen ni kaku i te ni ji'i nuu i ma, vaa onde yukan, saa ni ndakâku jaa sa nuu ya ma te ni xndoo sa ja u'vi ma.

⁹ Chukan kúu ja ndaka-ka tee ni tetniñu ya ma, ka ndanuu-ka de sana saña, te saña chi masu kaa masu iyo sa ja konani sa tee ni tetniñu ya ma, vaa ni yo sondikin sa ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a nkuu.

¹⁰ Kovaa ja ni kunda'vi ini ña'a Su'si ma kúu ja ni nduu sa sukan kúu sa vitna a. Te masu in ja kuan naa kúu ja ni skuta'vi ña'a ya a chi ja maa ya, te suu sa ni satniñu-ka sana ndaka-ka de ma. Kovaa masu ja tnu'u ndee tnu'u ndatnu maa sa kúu ja ni satniñu sa ma, nú masu ja sukan nda'vi ini maa ya ma, te ni taa ya tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma ja kuu sa'a sa sukan kúni ya ma.

¹¹ Vaa visi saña xi maa de ni ka kaxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Su'si a nuu ni a, te ni ka kandija ni a.

¹² Te nú ni ka kaxtnu'u sa ja Cristo ma, ni ndateku ya ne'un ñayii ni ka ji'i ma, ¿naxe kúu ja ka ka'an jaku ni ja ñatuu na in ndateku nuu ni ji'i i

ma?

¹³ Vaa nú ñayii ni ji'i ma, ma ndateku i, suni ñatuu ni ndateku Cristo ma.

¹⁴ Kovaa nú ñatuu ni ndateku Cristo ma sukan ka ka'an jaku ni a, masu nde jiniñu'u ja ka káxtnu'u sa a, te masu nde jiniñu'u ja ka kukanu ini o Su'si ma, nú sukan.

¹⁵ Te nú sukan, te saña chi ni ka nduu sa tee ñatuu ka kaxtnu'u ndaa tnu'u Su'si ma, nú sukan, vaa saña chi ka kaxtnu'u sa sukan ni sa'a Su'si ma ja ni ndaxteku ya Cristo ma, te naku ka jani ini ni ja masu jin ndateku ñayii ma, te vitna ja Cristo ma chi ni ndateku ya ma, te nú ñatuu ka ndateku ndija ñayii ma, kuiti ñatuu ni ndateku Cristo ma.

¹⁶ Vaa nute ndija ja ma kuu jin ndateku ni-in ñayii ni ka ji'i ma, suni ñatuu ni ndateku Cristo ma.

¹⁷ Nú ka jani ini o ja ñatuu ni ndateku Cristo ma, te masu nde jiniñu'u ja ka ka'an o ja ka kukanu ini o Su'si ma ja sa'a ya ja jin kaku o nuu ja u'vi ma. Nú sukan chi ñatuu jin naa-ka kuechi o ma nuu Su'si ma.

¹⁸ Te nú sukan chi ñayii ka kukanu ini i Cristo ma te ni ka ji'i i ma chi, ¿ni ka skenaa i maa i, ka jani ini ni?

¹⁹ Te nú ka kukanu ini o Cristo ma ja yika-ni ja jin koo va'a o ñuu ñayivi ya'a chi masu na tnu'u kanu ini ja jin ndateku o, te ñayii ka kunda'vi ka kukee-ni ka kuu o sana ndaka-ka ñayii ma.

²⁰ Kovaa ja ndaa ndija ka ka'an sa a ja Cristo ma ni ji'i ya, te suu ya ni ndateku xinañu'u ne'un ñayii ni ka ji'i ma, te sana kenda kivi ja jin ndateku tna i sukan ni ndateku ya ma.

²¹ Vaa kuechi in tee ni sa'a so'o nuu Su'si ma, te chukan kúu ja ndaka ñayii ma jin kúu. Te vitna ja

ni ndateku Cristo iya ni kii ñayivi ñuu ñayivi a kúu ja ñayii ka kukanu ini i ya ma chi jin ndateku tna i nuna jin kúu i ma.

²² Vaa kuechi Adán ma, te ndaka ñayii ma ni ka jiso kuechi, te jin kúu i. Te suni ja maa Cristo ma, te ndaka ñayii jin kukanu ini ya ma chi sa'a ya ja jin ndani'i ta'vi i te jin koteku i.

²³ Te vivii ni jakin tna'a ya. Vaa xinañu'u Cristo ma ni ndateku. Sana kenda kivi ja ndii Cristo ma, te jin ndateku yo'o ja ka kukanu ini o ya ma.

²⁴ Sani te jinu ndaka ma. Te ndakua'a Cristo ma ndaka ja tátnuni ya ma nuu nda'a Yuva o Su'si ma, vaa ni kundee ya ni xnaa ya ndaka ja iyo ñuu ñayivi a ja tátnuni i ma nkuu.

²⁵ Vaa jiniñu'u ja tatnuni Cristo ma ñuu ñayivi ya, onde kundee ya nuu ja ñatuu kúnimani nuu ya ma te skendoo ya i chii ja'a ya ma.

²⁶ Sani te nú ni jinu, te xnaa ya tna'a ja ni yo sa'a ja jin kúu ñayii ma, te ñatuu na in kúu-ka.

²⁷ Vaa ndaka ja iyo ñuu ñayivi a chi ni tatnuni Su'si ma ja Cristo ma tatnuni nuu ndaka, te jin kandija i ja ká'an ya ma. Kovaa masu ká'an ja onde maa Su'si ma, Cristo ma tatnuni nuu ya. Vaa su'va maa Su'si ma ni sa'a ja ndaka ja iyo ñuu ñayivi a, jin kandija i nuu Cristo ma.

²⁸ Te nú ni kuu ja ndaka ja iyo ñuu ñayivi a ka kandija nuu Cristo ma, sani te maa Su'si ma ndatnii ja ndatatnuni ya nuu ndaka ja iyo ñuu ñayivi a, te maa Cristo ma chi skendoo ya ndaka nuu nda'a Su'si ma, te kandija ya, sukan-va'a maa Su'si ma ko kuu iya tatnuni nuu ndaka ma.

²⁹ ¿Te nava'a ka ka'án ni ja ma jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, te vitna ja maa ni chi ka jandute ñayii

ma nuu tniñu ñayii ni ka ji'i ma, sukan-va'a kuu jin ndateku i, ka ka'án ni?

³⁰ ¿Te nava'a ndi-kivi ndi-ñuu ka iyo yika sa ja jin ndo'o jin neni sa, nú ñatuu na tnu'u kanu ini ja ndateku o te koo o ji'in Su'si ma?

³¹ Vaa ká'an sa nuu ni ja ndi-kivi ndi-ñuu ka iyo yika sa ja jin ka'ni ña'a i. Kovaa ka iyo sii ini sa, vaa vitna chi vivii ka kuu ni nuu Cristo ma.

³² ¿Te nava'a saña, te ni kanaa xeen sa ji'in kiti xeen ka iyo ñuu Éfeso ma, nú ñatuu na tnu'u kanu ini ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma? Te nú sukan, te va'a-ka: “Na jin kaa o te na jin ko'o o, vaa yutnee te jin kûu o”, sukan ka ka'an jaku ñayii ma.

³³ Kovaa máko jin kua'a ni tnu'u ja jin ko xnda'vi ña'a i ja sukan ka ka'an i ma. Vaa ñayii ka ndikin tna'a ji'in ñayii ka sa'a ja u'vi ma chi jaku-ni, te jin ndasa'a tna i ja u'vi sukan ka sa'a ñayii yukan ma.

³⁴ Su'va jin konde'ya va'a ni nawa jin sa'a ni, sukan-va'a ma jin ndakuiso kuechi-ka ni. Vaa ka iyo jaku ni ja ñatuu ka jaku'ni ini ni sukan kúni Su'si ma ja jin ko sa'a ni, te sa'a ká'an sa sukan-va'a jin ndakukan-nuu ni.

³⁵ Te kuiti ka iyo jaku ni ja jin kakan-tnu'u ni: “¿Naxe jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma? ¿Te naxe jin kava yikikuñu ñayii ma, nuna jin ndateku i ma?”

³⁶ ¡Masu ka ndasa'a ni kuenda nawa ka ka'an ni a! Chi vaa onde ja ka saka ni nuu ñu'ú ma chi xinañu'u kûu i, sana kuite i ma. ¿Te nava'a ñatuu ka ndasa'a ni kuenda?

³⁷ Vaa masu viyu ma kúu ja saka ni ma, nú masu ja in nuni-ni kúu, xi ndeva'a-ni na ndikin saka o ma, kovaa nini ja onde kûu i, sana kuite i.

³⁸ Vaa maa Su'si ma sa'a ja kuite i te kua'nu i sukan

kúni maa ya ma. Te maa maa i jin kuite. Nuni ma, te kuite in viyu, te triu ma, te kuite in triu, te vivii koo i.

³⁹ Vaa masu ndaka yikikuñu i ma, inuu-ni ka kuu i. Vaa yikikuñu ñayii ma, ji'in yikikuñu kiti ma, ji'in yikikuñu tiaka ma, ji'in yikikuñu kiti ka ndava ma, masu inuu-ni ka kuu.

⁴⁰ Te sukan tna kúu vaa ka iyo ja ka iyo andivi ma, te ka iyo ja ka iyo nuu ñu'ú ya. Kovaa ja ka iyo andivi ma, vivii ka na'a i yukan, te ja ka iyo nuu ñu'ú ya, vivii ka na'a i ja ka iyo i nuu ñu'ú ya.

⁴¹ Te ja ndii kandii ma, masu inuu kuu ji'in ja ndii yoo ma, ni a tiuxini ma masu inuu ka tnuu ndaka i ma.

⁴² Te suni sukan ko kuu ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma. Vaa jin chu'u o in yikikuñu ja tivi ma, te ndateku in yikikuñu ja masu naa masu tivi-ka.

⁴³ Te jin chu'u o in yikikuñu ja masu jiniñu'u-ka, te ndateku in yikikuñu ñayii ja vivii kava i. Te chu'u o in yikikuñu ja masu nawa kuu-ka sa'a i, te ndateku in yikikuñu ñayii ja koo tnu'u ndee tnu'u ndatnu i.

⁴⁴ Te ja chu'u o ma, in yikikuñu ja tivi-ni kúu i, kovaa ja ndateku i ma, te nduu i in yikikuñu ñayii koo ji'in Su'si ma. Vaa yo'o chi, sukan kúu yikikuñu kiti ma, sukan kúu yikikuñu o a ja ka iyo o nuu ñu'ú o ya. Te iyo in-ka yikikuñu o ja koo andivi ma ji'in Su'si ma.

⁴⁵ Vaa sukan tna ndee tnu'u Su'si ma: “Adán ma kúu tee xinañu'u ni sa'a Su'si ma, te ni iyo de ñuu ñayivi a, te kuechi ja u'vi ni sa'a de ma kúu ja iyo ja jin kúu ndaka ñayii ma.” Te Jesucristo ma, andivi ma iyo ya, te ni kii ñayivi ya ñuu ñayivi a, te ni ndo'o, ni neni ya, sukan-va'a kuu jin koteku ñayii ma.

46 Te chukan kúu ja ka jini o ja xinañu'u-ka yikikuñu o a kúu i te naa i, sukan ka kuu yikikuñu kiti ma, sana ndataa Su'si ma in yikikuñu jaa, ja no'o i te koo i andivi ma.

47 Vaa Adán ma kúu tee xinañu'u ni sa'a Su'si ma, te ni iyo de ñuu ñayivi a, te Jesucristo Iya Tátununi ma, visi ni kii ñayivi ya ñuu ñayivi a, kovaa andivi ma kúu nuu iyo ya.

48 Te jín kona'a o ja sukan-ni ni ndo'o yikikuñu Adán ma ja ni iyo de ñuu ñayivi a, sukan-ni jin ndo'o yikikuñu ñayii ka iyo ñuu ñayivi a vitna a. Te jín kona'a o ja sukan kaa yikikuñu iya iyo andivi ma, sukan jin nduu yikikuñu ñayii jin nu koo andivi ma te jin koo i ji'in ya ma.

49 Te chukan kúu ja sukan kaa tee ni iyo ñuu ñayivi a, sukan-ni ka ndaa tna o vitna. Te suni kenda kivi ja jin kava o sukan kaa iya iyo andivi ma.

50 Ja ndaa ndija ká'an sa ja yikikuñu o a, sukan kaa i ja iyo i ñuu ñayivi ya chi ja tivi-ni ja naa-ni kúu i, te masu kuu ndenda i nuu tatnuni Su'si ma, vaa masu iyo i ja nduta'vi i nuu ka iyo ja masu jin tivi masu jin naa ma.

51 Kovaa kúni sa ja jin kuni ni in tnu'u jaa ni kaxtnu'u Su'si ma, ja masu ndaka o jin kúu, kovaa kenda kivi ja ndaka o, jin ndasama yikikuñu ka neva'a o vitna a.

52 Te in ja nunuu-ni ko kuu, sukan-ni ndakueni o ma te ndakoto o ma-ni, nú ni jinu ja tivi trompeta ma. Vaa tivi trompeta ma. Sani te ñayii ni ka ji'i ma, te jin ndateku i, te masu kuu jin naa-ka i, te yo'o ja ka tekuka o a chi jin ndasama yikikuñu ka neva'a o vitna a.

53 Vaa jiniñu'u ja yikikuñu o ja naa ja tivi a, nduu

i in yikikuñu ja masu naa ja masu tivi-ka, te masu kûu-ka i, vaa koteku i ni-kani ni-jika.

⁵⁴ Te nú ni kuu ja yikikuñu o a ja kûu ja tivi ja naa, te ni nduu i in ja masu ja kûu-ka ja masu ja tivi-ka ja masu ja naa-ka, sani te ko kuu sukan ndee nuu tnu'u Su'si ma ja ká'an sa'a ma: “Ni kundee ja koteku o ma, ni xnaa i ja kûu o ma.

⁵⁵ ¿Ndenu iyo ja xtña'a ña'a i te kundee i ja'ni i ñayii ma? ¿Ndenu iyo yavi yinee ndiyi ma ja kundee i nuu o a?” Sa'a ká'an ma.

⁵⁶ Kovaa kuechi ja já ni ka jini o tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma, te ja u'vi ma, xtña'a xtña'a ña'a i, xi ma kundee i ja kuiso kuechi o, te kûu o.

⁵⁷ Kovaa ja maa Jesucristo iya tátñuni nuu o a, te ni sa'a Su'si ma ja jin kundee o nuu ja u'vi ma, te chukan kúu ja jin ndakuan-ta'vi jin ndakuan-ta'vi-ni o nuu ya ma.

⁵⁸ Chukan kúu ja ndijin ja kútoo ña'a sa a, ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, ni-yu'u ni-ini ni jin konukuiñi va'a ni nuu Su'si a, te jin satniñu jin satniñu-ka ni nuu Iya Tátñuni ma, vaa ka jini o ja masu ka satniñu ka'a o nuu Iya Tátñuni ma.

16

Sa'a jín sa'a o ora jin ndakua'a o nuu Su'si ma ja jin kuatniñu ñayii ni ka nduu sa'ya ya ma

¹ Te ja jin ndakua'a ni nuu Su'si ma, jin sa'a ni sukan ni tatñuni sa nuu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ñuu Galacia ma, sukan-va'a jín kuatniñu ñayii ni ka ndusiin nuu ja u'vi ma te ka jinukuechi ñukuun i nuu Su'si o a.

² Te ndi-in ndi-in ni, kivi xinañu'u ja kéja'a smana ma jin sa'a siin ni jaku ja sukan ni ka ni'i ni ma sukan-va'a jin ndakua'a ni nuu Su'si ma. Te jin tava'a ni sukan-va'a kivi jaan sa ma, te masu jiniñu'u ja jin ndaxtutu-ka ni ja jin ndakua'a ni nuu Su'si ma.

³ Te nuna jaan sa, te tetniñu sa ñayii jin kaji maa ni ma, te jin koo i ñuu Jerusalén ma jin xsia'a i xu'un jin ndaxtutu ni ma, te jin kinda'a i in carta nuu ká'an ja maa ni ni ka tetniñu ja jin kuu ñayii yukan.

⁴ Te nú jiniñu'u ja ki'in maa sa, te ki'in sa ji'in ñayii ma.

Ká'an Pablo ma ndaka tniñu jani ini de ja sa'a-ka de nuu Su'si ma

⁵ Ki'in sa ñuu Macedonia ma, sana jaan sa nuu ka iyo ni a.

⁶ Te xi saa kuu-nka, te kendoo sa ji'in ni, te jin koo o nani ya'a kivi vijin ma. Te sana jin ndaskaka ichi ña'a ni nuu ki'in sa ma.

⁷ Vaa ñatuu kúni sa ja yika-ni ja ya'a kunu sa ja kuni ña'a sa chi kúni sa ja jin koo o jaku kivi, nuna kachi maa iya tátnumi nuu o a.

⁸ Kovaa koo sa ñuu Éfeso a onde Viko Pentecostés ma.

⁹ Vaa ni ndakune maa Su'si ma ye'e a ja kuu satniñu sa, visi ñatuu ka kunimani ñayii a nuu sa.

¹⁰ Te nú ni kenda Timoteo a nuu ka iyo ni a, te jin ko ndi ini ni ja na koo sii ini de ji'in ni, vaa tee satniñu nuu iya tátnumi nuu o a sukan satniñu sa a kúu de.

¹¹ Chukan kúu ja ni-in ni, másu ko jin saxiko ni de, su'va jin chindee ni de ja na ki'in sii ini de nuu ki'in de ma, sukan-va'a na ndii sii ini de nuu iyo sa ya,

vaa ka ndetu sa de ji'in jaku-ka tna'a o ni ka nduu sa'ya Su'si o a.

¹² Te siki ja ñani o Apolos ma, ni jiña'a, ni jiña'a sa de ja jaan de ji'in ñani o a jan koto ña'a de ndijin, kovaa ñatuu ni kuni de ja jaan-ni de vitna, kovaa jaan de nuna ndanune de.

Sukan ka ndakan-tnu'u ñaña'a Pablo ma ñayii ka iyo ñuu Corinto ma

¹³ Jin ko koto va'a ni maa ni, te jin konukuiñi vava'a ni, te másu ko jin xndoo ni Su'si iya ka kukanu ini o a, te in-ni ja jin kani ini ni, te máko jin koyu'u ni.

¹⁴ Te ndaka ja ka sa'a ni ma, te jin sa'a vii jin sa'a va'a ni, te sukan, te ka kaxtnu'u ni ja ka kutoo nuu tna'a ni ma.

¹⁵ Ndijin ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, já ka jini ni ja ndaka tna'a tee kúu Estéfanos ma, ka kuu i xinañu'u ja ni ka kandija i tnu'u vii tnu'u va'a Su'si o a, sana ndaka-ka ñayii ñuu Acaya ma. Te ndaka maa de ji'in tna'a de ma ka jinukuechi nuu ñayii ni ka ndusiin nuu ja u'vi ma te ka jatanuu de ka jinukuechi de nuu Su'si ma.

¹⁶ Te chukan kúu ja jikan-ta'vi sa nuu ni ja jin chindee ni ndaka ñayii ka jinukuechi nuu Su'si ma sukan ka sa'a tna o a.

¹⁷ Ni kusii ini xeen sa ja ni ka kenda koo tee kúu Estéfanos ma, ji'in tee kúu Fortunato ma, ji'in tee kúu Acaico ma. Vaa suu de ni ka chindee ña'a tna'a ja ñatuu ni kuu jin chindee ña'a ni ma.

¹⁸ Te ja ni ka sa'a de sa'a, te ni ka ndani'i sa tnu'u kanu ini, te sukan ni ka ndani'i tna ni tnu'u kanu ini. Chukan kúu ja jiniñu'u ja jin ndakuni ni ndaka

ñayii ka sa'a sukan ka sa'a de a te jin chindee tna ni i.

¹⁹ Ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ñuu Asia a, ji'in tee kúu Aquila a, ji'in ña'a kúu Priscila a, ji'in ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o ma ja ka ndatna'a i ve'e de ma. Ja maa iya tátnuni nuu o a, te ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña ndaka de.

²⁰ Te ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ya'a, te jin ndakua'a tna'a ni nchuxi ndi-in ndi-in ni.

²¹ Te maa sa ja kúu sa Pablo a, tee sa ji'in nda'a maa sa nchuxi ya'a, vaa ka kutoo tna'a o a.

²² Kovaa nú nde in ñatuu kútoo Jesucristo iya tátnuni nuu o a, ko kuu i in ñayii skenaa maa i nuu ja u'vi ma, sukan ká'an maa ya ma. Vaa Iya Tátnuni ma, jâ vee ya.

²³ Te ja vii ja va'a ni skuta'vi ña'a Jesucristo iya tátnuni nuu o a na jin koo ji'in ni ni-kani ni-jika.

²⁴ Ja maa Cristo Jesús ma kúu ja kútoo xeen ña'a sa ndaka ni. Te sukan kó kuu.

Tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma
New Testament, Psalms and Proverbs in Mixtec,
Magdalena Peñasco (MX:xm:Mixtec, Magdalena
Peñasco)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Magdalena Peñasco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Magdalena Peñasco [xtn], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Magdalena Peñasco

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

e406ad16-26c0-570c-b2a2-463185e3fb73